

આ.પ.ણી
સંસ્કૃતિ

www.yugprakashan.com

જાંબવાલા ગ્રંથમાળા

પુસ્તિકા : ૯ [ઈ. સ. ૧૯૭૨]

૨૯

મુનિશ્રી ચન્દ્રશેખરવિજયજી

જાંબૂવાલા ગ્રંથમાળા પ્રવૃત્તિ

પ્રકાશક : કમલ પ્રકાશન ટ્રસ્ટ

૫૦૮૨/૩, બીજેમાળે, યાજ્ઞિક મંન્સ્ટ્રીટયૂટ સામે, રતનપોળના નાકે,
ગાંધીરોડ, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧.

જે આર્યદેશ સંતો અને સજ્જનોની ભૂમિ ગણાતો હતો ત્યાં જ આજે એમની મોટી અછત વર્તાય છે. સમસ્ત વિશ્વને પ્રકાશ આપતાં આ દેશમાં જ અનાર્યતાનો અંધકાર ખાળકયો છે.

અર્થકામનાં સુખોની અગનભૂખમાંથી જ આવી આફતોના ઝોળા આર્ય પ્રજા ઉપર ગિતરી પડ્યા છે.

જગડતી જતી પરિસ્થિતિને ગમે તેમ કરીને સમાલી લેવી જ રહી. આ ઉકળાટભર્યા મંથનમાંથી જ નાની પુસ્તિકાઓની માળાનું સર્જન થઈ રહ્યું છે.

લીંબડીના વતની શ્રી લક્ષ્મીચંદ્ર ત્રિભોવનદાસ જાંબૂવાલાના કુટુંબીજનોએ આર્થિક દષ્ટિએ થોડોક ટેકા કરી આપવાની તૈયારી બતાડી અને.....જાંબૂવાલા ગ્રંથમાળાના અન્વયે એક પછી એક પુસ્તિકા પ્રગટ થતી ગઈ. લગાતાર ચાર વર્ષ સુધીમાં-પ્રત્યેક વર્ષ પાંચનું પ્રકાશન કરીને અમે કુલ વીસ પુસ્તિકાઓ પ્રગટ કરી ચૂક્યા છીએ.

આ લઘુ પુસ્તિકાઓ લોકહૃદયમાં એટલો બધો આદર પામી કે અમારે તેની ત્રણ ત્રણ આવૃત્તિઓ પ્રકાશિત કરવી પડી છે.

સખ્ત મોંઘવારીના કારણે આ વીસ પુસ્તિકાનું દરેકનું મૂલ્ય રૂ. ૧-૦૦ રાખવાની અમને જે ફરજ પડી છે તેનું ખૂબ જ દુઃખ છે પણ અમે આ વિષયમાં લાચાર છીએ.

www.yugpradhan.com

આપણી સંસ્કૃતિ

મુનિશ્રી અહરજોખરવિજયભાઈ

૨૯

૧૯૭૧ની સાલની ગ્રન્થમાળાની
પાંચ પુસ્તિકાનો સેટ
મૂલ્ય ૫-૦૦

- ૧ સોળ ભાવનાઓ
- ૨ જૂની પેઢીને
- ૩ બોધકથાઓ
- ૪ હેઠ, જંગ, મુસાફીર !
- ૫ જૈન જ્યોતિ શાસનમ્

૧૯૭૨ની સાલની ગ્રન્થમાળાની
પાંચ પુસ્તિકાનો સેટ
મૂલ્ય : ૫-૦૦

- ૬ મૂઝવતા પ્રશ્નો
- ૭ ચક્રવર્તી અભિદાન
- ૮ આચાર: પ્રથમો ધર્મ:
- ૯ આપણી સંસ્કૃતિ
- ૧૦ વિકાસનું મહાભિયાન

૧૯૭૩ની સાલની ગ્રન્થમાળાની
પાંચ પુસ્તિકાનો સેટ
મૂલ્ય : ૫-૦૦

- ૧૧ અંધલક્ષિ, પશ્ચિમની
- ૧૨ ગણ વાર્તાઓ
- ૧૩ દંભ-૧
- ૧૪ દંભ-૨
- ૧૫ જરા, કાન દઈને મને સાંભળો

૧૯૭૪ની સાલની ગ્રન્થમાળાની
પાંચ પુસ્તિકાનો સેટ
મૂલ્ય : ૫-૦૦

- ૧૬ ચાલો, હવે પત્નીએ
- ૧૭ સંસાર
- ૧૮ નિશ્ચય: વ્યવહાર
- ૧૯ આ માસનો શ્લોક
- ૨૦ મીની કથાઓ

પ્રકાશક :

કમલ પ્રકાશન ટ્રસ્ટ

૫૦૮૨/૩, બીજો માળે,

રતનપોળના નાકે,

યાશિક ઇન્સ્ટીટ્યુટ સામે, ગાંધીરોડ,

અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧

PHONE 30081

લેખક-પરિચય :

સિદ્ધાંતમહોદધિ, સમ્યારિત્યૂડામણિ

સ્વ. આ. ભગવન્તશ્રીમદ્વિજયપ્રેમસૂરીશ્વરજી

મહારાજ સાહેબના વિનેય મુનિશ્રી

અન્દરોખરવિજયજી

પ્રથમ સંસ્કરણ : નકલ : ૨,૦૦૦

વિ. સં. ૨૦૨૮

દ્વિતીય સંસ્કરણ : નકલ : ૨,૦૦૦

વિ. સં. ૨૦૨૯

તૃતીય સંસ્કરણ : નકલ : ૨,૦૦૦

વિ. સં. ૨૦૩૩, કાર્તિકી પૂર્ણિમા

વીર સં. ૨૫૦૩, તા. ૬-૧૧-૧૯૭૬

સર્વાધિકાર સુરક્ષિત

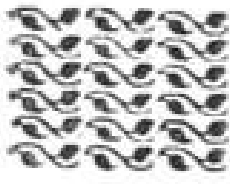
મુદ્રક :

રાજુભાઈ સી. શાહ

ટ્રેનિમેક પ્રિન્ટર્સ,

મામુનાવકની પોળ, અમદાવાદ

મૂલ્ય રૂ. ૧=૦૦

✓ બંધારણની રક્ષા કરો

— કેઈ પણ દેશને પોતાના સર્વતોમુખી વિકાસ માટે પોતાનું બંધારણ હોય છે. દેશનો પ્રત્યેક નાગરિક એ બંધારણને આધીન રહેવા બંધાયેલો હોય છે. કેઈ પણ સંસ્થાને પોતાનું સ્વતંત્ર બંધારણ હોય છે. એને આધીન રહીને જ તે પોતાનો વિકાસ સાધે છે. કુટુંબનો વડો પોતાનાં ચોક્કસ કરેલાં ધોરણો મુજબ આખા કુટુંબને દારતો હોય છે, અનેકવિધ ક્ષેત્રોમાં આગેકુચ કરતી વ્યક્તિને પણ પોતાના ચોક્કસ નીતિનિયમો હોય છે. ખાવું, પીવું, સૂવું, બેસવું, મળવું વગેરે તમામ દૈનિક ક્રિયાઓ પણ એ નિયમોને વળગીને રહેલી હોય છે.

✓ જે દેશના નેતાઓ દેશના બંધારણને વફાદાર રહેવાની બાબતમાં બાંધછોડીઆ મનોવૃત્તિ ધરાવે છે તે દેશ પાચમાલ થાય છે. સંસ્થાના ચોક્કસ નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરનારી સંસ્થા દેવાળું ઠાંઢે છે. કુટુંબના વડાની બંધારણીય મર્યાદાઓને ઉલંઘીને ઉચ્છુંબલ બનતાં કુટુંબના કલેશકંઠાસથી તારાજ થઈ ગયાના અનેક દાખલાઓ આંખ સામે મોજુદ છે. દંગધડા વિનાનું જીવન જીવતી વ્યક્તિઓના મુખ ઉપર સહેજ પણ ચપળતાનો તરવરાટ કે કાર્ય કરવાની ક્ષમતા જોવા મળતાં નથી.

✓ વિકાસનું કોઈ પણ ક્ષેત્ર, કોઈ પણ તત્ત્વ, એને કોઈ પણ તબક્કો બંધારણથી મુક્ત હોતો જ નથી. જ્યાં બંધારણને મહત્ત્વ અપાયું નથી ત્યાં વિનાશ સિવાય કશું જ દેખાયું નથી.

✓ જો નાનકડી વ્યક્તિને પણ પોતાની બંધારણીય મર્યાદાઓ હોય તો વિશ્વની સર્વ વ્યક્તિઓનો વિકાસ સાધતી કોઈ પણ ધર્મસંસ્થાને પોતાનું બંધારણ કેમ ન હોય !

✓ વિશ્વમાત્રનું કલ્યાણ સાધતી ભારતીય સંસ્કૃતિઓને પોતાનાં સુવ્યવસ્થિત બંધારણો છે. દરેક પાસે વ્યક્તિના વિકાસના તબક્કાઓનો વ્યવસ્થિત વિચાર છે; ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષસ્વરૂપ ચાર પુરુષાર્થના વિચાર ઉપર જ સઘળી ભારતીય સંસ્કૃતિઓ ઊભી હોવાથી એકબીજા સાથે પૂર્ણ સંપત્તી જીવી રહી છે.

✓ સર્વનું કલ્યાણ સાધતી સંસ્કૃતિઓનાં બંધારણોનાં મૂળ ખૂબ ઊંડાં ગયાં છે. અગણિત આત્માઓએ બંધારણોની રક્ષા કાળે બલિદાનો સુદ્ધાં આપ્યાં છે અનેકોએ એના રખોપા બનવા કાળે લેખ લીધા છે, અનેકોએ પોતાની સઘળી સંપત્તિ ન્યોચ્છાવર કરી છે. એ બંધારણોને મજબૂત બનાવવા સહુએ સઘળા પ્રકારના લોગ આપ્યા છે. માટે જ હજારો, લાખો વર્ષોમાં હજારો વાર આ બંધારણને હચમચાવી દેતા પડકારો આપ્યા, પણ બધાય નિષ્ફળ ગયા. આજ લગી એ બંધારણના મજબૂત પાયા ઉપર આપણી સંસ્કૃતિ અડોલ બનીને ઊભી રહી.

✓ પણ છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષોથી પરિસ્થિતિએ ખતરનાક પલટો લઈ લીધો છે. અમ્મણા અમ્મણા સંસ્કૃતિરક્ષકોનાં હાડ બેસી જાય એવા ભયાનક પડકારો નવા જ સ્વરૂપે ક્યારના આવી ચૂક્યા છે. જો આ પડકારોનો ઝડપી વેગે મુકાબલો કરવામાં નહિ આવે તો ભારતીય સર્વ ધર્મ-સંસ્કૃતિઓના વડલાઓનું શું થશે તે કહી પણ શકાય તેવું નથી.

✓ ભારત એક દેશ છે. ભારતમાં જન્મેલી, ભારતમાં જીવતી, ભારતીય સંસ્કૃતિને વરેલી, ગમે તે ભારતીય ધર્મને પાળતી તેની પ્રજા હિન્દુ છે. આ દેશને પોતાની આર્થિક સામાજિક, રાજકીય અને ધાર્મિક સંસ્કૃતિ છે. આ સંસ્કૃતિથી ઉપર સંતોની મહાસંસ્કૃતિ છે.

આમ ચાર બાબતોની ગૂંથણી થઈ. દેશ, પ્રજા, સંસ્કૃતિ અને મહાસંસ્કૃતિ.

દેશની આબાદી બળવાન પ્રજાને કારણે છે.

✓ પ્રજાની આબાદી ન્યાયપરાયણ સંસ્કૃતિને કારણે છે; અને સંસ્કૃતિની આબાદી ધર્મનિષ્ઠ મહાસંસ્કૃતિને કારણે છે.

✓ જો સંતોની મહાસંસ્કૃતિના બંધારણીય જીવનને છિન્નબિન્ન કરવામાં આવે તો આપણી આર્થિક, સામાજિક, રાજકીય અને ધાર્મિક સંસ્કૃતિનું અસ્તિત્વ પણ જોખમમાં મુકાઈ જાય. જો આમ સંસ્કૃતિ જોખમાય તો પ્રજાનું ખમીર તૂટે; એટલે કે પ્રજાનું અર્થતંત્ર બળભળતાં એકારી વિકસે; સામાજિક બંધારણ તૂટતાં વર્ણસંકરતા

વ્યાપે, રાજકીય માળખું હચમચી ઊઠતાં અંધાધૂંધી વ્યાપે અને શ્રદ્ધા તથા ભક્તિનું ધાર્મિક ઘડતર છિન્ન-ભિન્ન થતાં જીવન પાપપરાયણ બનવા લાગે.

✓ આમ બધી રીતે પ્રજાનાં ચારે ય અંગ તૂટી પડે. પછી દેશ આળાદ બને તો ય શું ? બરબાદ થાય તો ય શું ? જે ય સમાન છે.

✓ કોઈ પણ ભોગે સંતોની મહાસંસ્કૃતિનું જે બંધારણીય માળખું છે તેની પૂર્ણ રક્ષા કરવી જ ઘટે.

✓ જે લોકોને ભારતદેશ હડપ કરી જવો હશે; જેઓ આ ભારતને બીજું વધુ સમૃદ્ધ અમેરિકા બનાવવા ઇચ્છતા હશે તેઓ સૌ પ્રથમ સંતોની મહાસંસ્કૃતિના બંધારણને છિન્નભિન્ન કરી નાખશે, સંતોને ગુફામાંથી બહાર ખેંચી લાવશે. એમને બધ કરવાનાં તમામ પ્રયત્નો આપી છૂટશે. એકવાર સંતોનું સત્ તૂટયું; એમનું બંધારણીય જીવન વીંધાઈ ચૂકયું પછી તો બેડો પાર....આર્થિક વગેરે ચારે ય સંસ્કૃતિઓ આપમેળે તૂટી પડવાની અને એથી પ્રજાનું ભારતીય ખમીર આપોઆપ ધારાશાયી થઈ જવાનું. પછી ભારત દેશ હશે પણ તેમાં ભારતીઓ નહિ હોય; હશે તે ગૌરાંગો...કે જેમણે આઝાદી આખ્યાના ભ્રમમાં નાખીને ભારતીય મહાત્માઓ દ્વારા ભારતીય પ્રજાના ખમીરને તોડીફાડીને ખતમ કરાવ્યું. જેમણે કાયમ માટે આ ભારત ઉપર રાજ્ય કરવાના રસ્તા સાફ કરી દીધા.

તા. ૨૬મી [મે '૭૦]ના જનસત્તામાં મોટા મથાળે સંસદસભ્ય માર્ક્સપંથી રામભૂતિના ભાષણના શબ્દો ટાંક્યા છે કે 'સાચી સ્વતંત્રતા માણવી હોય તો ભારતીય બંધારણ જ તોડી પાડો.' [જે કે આ બંધારણ પોતે જ એક સમસ્યા છે.]

માત્ર વાંચી ન જશો. ઝેર ભરેલા શબ્દોને....આ તો છે ભાવીના ભયાનક સંસ્કૃતિવિધ્વંસની નિશ્ચિત થયેલી યોજનાઓની રૂપરેખાની પહેલી જ લીટી.

કદાચ આ વાત તમને એકદમ ઝડપથી નહિ સમજાય. કદાચ તમે આ વિધાનની સામે બળવો પણ પુકારશો, પરંતુ એની સાથે મને કોઈ નિસ્ખત નથી. હું તો તમને એટલી જ ભલામણ કરીશ કે તમે સંપૂર્ણ રીતે તટસ્થ બનીને; કોઈ પણ બતનો પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના આપણી પ્રાચીન બંધારણીયતાનો ખરોખર અભ્યાસ કરો અને પછી વર્તમાન અંધાધૂંધીને નજરમાં લાવો. જે વાત આજે હું કહી રહ્યો છું તે વાત આવતી કાલે તમારા જ મુખેથી મને સાંભળવા મળશે.

સંતોની મહાસંસ્કૃતિનો પાયો બળભળી તો ઊઠ્યો જ છે, એથી જ આપણું આર્થિક, સામાજિક, રાજકીય અને ધાર્મિક સંસ્કૃતિનું માળખું છિન્નભિન્ન થયું છે. આના પરિણામે પ્રજા માનસિક રીતે વધુ ગુલામ અને વધુ નિર્માલ્ય બની છે. હવે રહ્યો દેશ.... બેશક; તે ખૂબ જ સમૃદ્ધ બનતો ચાલ્યો છે.

✓ દેશ એટલે ભારતની ધરતી જ ને? એ ક્યાં આબાદ બનતી જતી નથી? અઢળક બંધ બંધાઈ ગયા! હજારો માઈ લોના રસ્તાઓ બંધાયા! ઉદ્યોગ સ્થપાયા! ઉદ્યોગનગરો ઊભાં થઈ ગયાં! અણુમથકો તૈયાર થયાં! ધરતીમાંથી તેલ નીકળ્યું, રિફાઈનરીઓ નંખાઈ! ફર્ટિલાઈઝર પ્લાન્ટ નંખાયા! ચંડીગઢ અને ગાંધીનગર જેવી અદ્યતન રાજધાનીઓ ઊભી થઈ ગઈ! પ્રધાનો માટે ૩૦-૩૦ લાખ રૂપિયાના બંગલા પણ આ ધરતી ઉપર જ ઊભા થઈ ગયા ને?

✓ ચોક્કસ, દેશ આબાદ થતો ચાલ્યો છે; વધુ ને વધુ સમૃદ્ધ થતો ચાલ્યો છે. પણ અફસોસ! પ્રજાને બરબાદ કરીને લખલૂંટ પૈસો મેળવવા માટે જ પ્રજાના નૈતિક બળની કબર ખોદી નાંખવામાં આવી છે. પ્રજાના ખમીરને તોડી નાંખવા માટે પરંપરાથી ચાલ્યા આવતા સ્થાનિક વેપારો તોડી નાંખીને આર્થિક વ્યવસ્થા તોડી નાંખવામાં આવી છે. બેકારીનો દૈત્ય આતુ જ ફળ છે ને? જ્ઞાતિ, જાતિ વગેરેની સામાજિક વ્યવસ્થા ‘એકતા’ના લોભામણા નામે છિન્નભિન્ન કરવામાં આવી છે, ‘સંપ્રદાય નિરપેક્ષ રાજ્ય’ના ધોરણ ઉપર પ્રજાને સર્વધર્મવિહીન બનાવવા માટેની કેડી ઉપર દોટ મુકાવીને ધાર્મિક વ્યવસ્થા હુતપ્રહુત કરી નાંખવામાં આવી છે. સંત-શાહીપૂર્વકની રાજ્યવ્યવસ્થાને વેરવિખેર કરીને લોકશાહી [સંતનિરપેક્ષ હોવાથી ટોળાશાહી]ના નામે રાજકીય વ્યવસ્થાઓના બંધ તોડી પાડવામાં આવ્યા છે.

✓ દેશ આબાદ થયો ! પ્રજા બરબાદ થતી ચાલી !
આર્થિક, સામાજિક, ધાર્મિક અને રાજકીય - આરેય
સંસ્કૃતિઓ છિન્નભિન્ન થઈ.

✓ એટલું જ નહિ પણ પ્રજા અને સંસ્કૃતિના સર્વોપરી
બંડાસમી સંતશાહીના મૂળમાં પ્રલોભનોની સુરંગ પણ
ચંપાઈ ગઈ ! અનેક સંતો પણ એ મોહિનીમાં ફસાણા
અને આ રીતે સંતોની મહાસંસ્કૃતિના પાયા હ્યમચી
ઊઠ્યા.

✓ દેશ આબાદ થયો ! પ્રજા બરબાદ થઈ ! સંસ્કૃતિ
છિન્નભિન્ન થઈ ! મહાસંસ્કૃતિના મૂળમાં સુરંગ ચંપાઈ !

✓ આટલા વિનાશથી પણ હજી જાણે સંતોષ ન થયો
હોય; કેમ જાણે પરિપૂર્ણ વિનાશ કરીને જ જંપવું હોય
તે માટે બંધારણોના ભુક્ષા બોલાવી નાખવાની વાત કોઈ
ભેદી દિશામાંથી ફેલાવવામાં આવી છે. આજે તો રાજ્ય-
બંધારણના વિધ્વંસની જ વાતો ચાલે છે પણ એ દ્વારા
પ્રજાનું લક્ષ્ય ધાર્મિક બંધારણોને તોડી પાડવા તરફ
દોરવવાનું હોય તેમ લાગે છે.

✓ જો એકવાર ભારતીય ધર્મોનાં શાસ્ત્રીય બંધારણોમાં
બાંધછોડ પણ થવા લાગી તો અવશ્ય સમજી રાખવું કે
એ અડપલું મહાવિનાશ સર્જીને જ જંપશે; એ નાનકડી
ચિનગારી મહાનલ બનીને લબૂકી ઊઠશે.

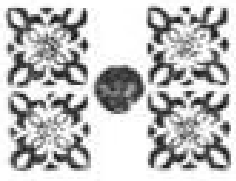
✓ જો આ રીતે સર્વધર્મોના શાસ્ત્રીય બંધારણોના
બંધ તૂટી પડે તો એ હોનારતમાં આરેય સંસ્કૃતિઓ

~ તૂટી પડે; એથી પ્રજા ખમીરવિહોણી અને ખુમારીવિહોણી બનીને નિર્માલ્ય બની જાય...ધીમે ધીમે વિનાશ પામી જાય.

~ પછી રહ્યા માત્ર દેશ ! હુરિયાળી કાન્તિથી લીલોછમ બની ઊઠેલો ! ઉઘોગોથી ધમધમી ઊઠેલો ! પાણીના ખંધો અને નગરોના પ્રખંધોથી અદ્યતન બની ચૂકેલો ! પણ આવો દેશ કેના ઉપલોગ માટે હશે ? જો સંસ્કૃતિ જ નથી; જો પ્રજા પણ જીવતી નથી તો આવો દેશ કેની મોજ માટે ? કેની સવલતો માટે ? એક ભયાનક શંકાનું વાદળ મગજમાંથી પસાર થઈ જાય છે....શું ફરી આ દેશમાં એ શ્વેત પ્રજા વસવાટ કરવા આવવાની હશે ? કાયમી રાજ્ય ફરી દેવા માટેની ભૂમિકા તૈયાર કરવા કાવતરાભરી આઝાદી આપીને ચાલી ગઈ હશે ? એહ ! અંતર જેથેન બની ઊઠે છે !

~ કહેવાતી પ્રગતિ સામે જ્યારે આ નવી નજર પડે છે ત્યારે એમાં આર્યપ્રજાનો અને સંસ્કૃતિનો વિનાશ વેરતા ૨૦૦ મેગાટનના એટમબોમ્બનો ભંડાર ભરેલો દેખાય છે !

કામરાજ કહે છે, ‘ ભારત બચાવો ’ હું કહું છું, ‘ શાસ્ત્રીય બેંધારણોને તમારા પ્રાણના માટે બચાવો; મોતના ઘાટે ઊતરીને પણ બચાવો. ’

સંસ્કૃતિની વફાદારી

આપણું રામાયણ એ શું છે ? પ્રત્યેક વ્યક્તિના જીવનની બંધારણીય ફરજોનું સ્મરણ કરાવતું શાસ્ત્ર ને ? પિતાનું પુત્ર પ્રત્યેનું, પત્નીનું પતિ પ્રત્યેનું, ભાઈનું ભાઈ પ્રત્યેનું, સાસુનું વહુ પ્રત્યેનું અને વહુનું સાસુ પ્રત્યેનું કર્તવ્ય શું હોઈ શકે તેનું વ્યવસ્થિત બંધારણ જ એ કથામાં ગૂંથાયેલું છે. એથી આગળ વધીને સંસ્કૃતિની રક્ષા માટેનાં કર્તવ્યોને સિદ્ધ કરવા માટે કેટલો ભોગ આપી છૂટવો જોઈ એ એની બંધારણીયતા પણ એમાં જ બતાડવામાં આવી છે. એટલું જ નહિ પણ રાજા કેવો હોવો જોઈ એ ? પ્રજાનું માનસ કેવું હોઈ શકે ? જીવનનું એકનું એક કર્તવ્ય શું ? વગેરે અનેક વાતો જણાવીને આર્યદેશની ભૌતિક અને આધ્યાત્મિક સંસ્કૃતિમાં રામાયણે ખૂબ સારો ધબકાર મૂકી દીધો છે.

માનો કે ન માનો, પરંતુ એ કદી પાછું ન બદલાય એવું સત્ય છે કે જો સંસ્કૃતિ જીવતી હશે તો જ ભારતીય પ્રજા જીવતી રહેશે. આથી જ મારે આગ્રહ-પૂર્વક એ વાત જણાવવાની રહે છે કે મહાસતોની સંસ્કૃતિના બંધારણીય ચોકડાની રક્ષા કરો; એનું જતન કરો...એની ખાતર પ્રાણ દેવા હોય તો દઈ દો, શહીદ થવું પડે તો તૈયાર રહો. આવાં તો લાખો બલિદાનો

દેવાઈ ચૂક્યાં છે. સંસ્કૃતિના ઝંડાનું જતન કરતાં કરતાં કેટલાય ખમીરવંતાઓ ધરતી ઉપર સૂતા છે; મીઠા બનેલા મોતને ભેટતા...ભેટતા...

~ લાખો નારીઓએ પોતાના શીલની રક્ષા ખાતર જોડર કર્યાં છે; કોડો મદોએ રણની પથારી સ્વીકારી લીધી છે. ક્ષત્રિયોએ માથાં આખ્યાં છે; બ્રાહ્મણોએ માર્ગ ચીંધ્યો છે; વૈશ્યોએ ધન દીધું છે; શૂદ્રોએ એ મહારક્ષાના કાર્યમાં કદી બળવો પુકાર્યો નથી. સહુએ સહુનું કામ કર્યું છે. કોઈ એ કોઈના હવનમાં હાડકાં નાખ્યાં નથી. આથી જ મહાસંતોની સંસ્કૃતિના બંધારણીય માળખાની ઇમારત આજ સુધી અડીખમ ઊભી હતી. અહીં વણેમાં ભેદ હતો. પણ ભેદમાં અભેદ હતો; ભેદભાવ કદાપિ ન હતો.

~ અહીં ધર્મોમાં જુદાઈ હતી, પણ ધાર્મિકોના અંતરમાં ખુરાઈ ક્યારેય ન હતી. રાજા પોતાને મોટો માનતો ન હતો, પ્રજા પોતાને હીણી માનતી ન હતી, છતાં પ્રજાને રાજાની અદબ હતી, અને રાજાને પ્રજા પ્રત્યે અપાર આત્મીયતા હતી.

~ ભેદમાં અભેદની એ આરાધનાના પાયા ઉપર જ આપણી મહાસંતોની સંસ્કૃતિ જીવતી આવી છે અને જે ભાવીમાં જીવવાની હશે તો આ રીતે જ જીવવાની છે.

~ આવી ગૌરવવંતી વ્યવસ્થાબદ્ધ સંસ્કૃતિનો ખાતમો બોલાવી દેવા માટે કેટલાક લોકો બહારવટે ચડ્યા છે. આ

બહારવટીઆઓમાં સેંકડો ચંગીઝખાનો છે, તો અમીચંદો પણ કોડોની સંખ્યામાં છે.

✓ લાખો લાભોનાં પ્રલોભનોની સામે અંબઈ જઈ ને આપણે જ આવી મહાસંસ્કૃતિની ઘોર ખોદશું ? અરે ! એ ઇમારતની કાંકરી પણ કેમ ખેરવાય ?

ભલેને કોઈ લાંચ દેતું હોય; લાભ દાખવતું હોય કે પ્રલોભનો બતાડતું હોય....હું પૂછું છું આપણે ત્યાં કયી વાતે ઓછું છે કે આવાં પ્રલોભનો ખાતર આપણે આપણું અંગ છેદવું પડે, ગીરવે મૂકવું પડે કે વેચવું પડે ? નાહકના દેશકાળના જૂઠા જમાનાવાદમાં આપણે શા માટે પડીએ? www.yugpradhan.com

✓ લોભામણી વાતોના ચમકારે આપણે કદી ચ ન અંબઈ એ. ભૂખ્યા મરી જવું મંજૂર થઈ શકે; પણ કોઈની ગુલામી નીચે જીવવું તો એક ક્ષણ માટે ચ કેમ પરવડે ? કહે છે કે, ‘ગુલામી ગઈ છે.’ પણ હું કહું છું કે નવા પ્રકારની, વધુ ભયાનક ગુલામીની જંજીરો પગમાં આવી પડી છે.

✓ જો આ જંજીરો તોડી પાડવી હોય તો એક જ માર્ગ છે; સંસ્કૃતિના બંધારણીય ચોક્કાને સહુ વફાદાર રહો. એની વફાદારીને સાચવવા જતાં લાખ લાભ જતા કરવા પડે તો બેધડક જતા કરી દો.

✓ એક મહાસતી સ્ત્રી છે. તેને પણ તેના જીવનનું બંધારણ છે. એને ત્યાગીને એ સ્ત્રી કદી કોઈ લાભ

ઉઠાવે ખરી? ધારો કે પાંચ હુરામખોરો એની પાસે આવીને દેહ-સુખની માંગણી કરે છે. અને એની સાથે સાથે કહી દે છે કે જો એ માંગણી મંજૂર કરવામાં નહિ આવે તો એ પાંચેય માણસો ત્યાં ને ત્યાં આત્મહત્યા કરશે.

૧. તમે જ કહો એ મહાસતી કેવો ઉત્તર વાળે? પળનો ય વિલંબ કર્યા વિના એ કહી દે કે 'તમારું' ગમે તે થઈ જાઓ; મને તેની પરવા નથી. તમે શાણા બનીને સમજી જાઓ તો સારી વાત છે. નહીં તો હું મારા શીલનો ભોગ આપીને તમને જીવાડવાની જીવનદયામાં હરગિજ માનતી નથી. પાંચ જીવોની દયાના ધર્મ કરતાં સતી-જીવનના બંધારણીય જીવનની રક્ષાનો ધર્મ અતિ વધુ મહાન છે.

૫.૨ — બીજી વાત કરું. ધારો કે કોઈ વેપારી શેઠ પાસે એક મુનીમ છે. એક વખત શેઠને બહારગામ જવાનું થયું. સ્ટેશન ઉપર મૂકવા આવેલા મુનીમને શેઠે કહ્યું, 'દસ હજાર રૂપિયા સુધી ધંધો કરજો.' આ બાજુ બજારમાં જોરદાર તેજનો પવન વાયો. મુનીમે મનમાં વિચાર કર્યો કે શેઠે તો માત્ર દસ હજાર રૂપિયા સુધીનો ધંધો કરવાની આજ્ઞા કરી છે, પણ અત્યારે તો મને બજારમાં જોરદાર તેજ દેખાય છે. જેટલો માલ વધુ લઈશ એટલો લાભ વધુ થશે. ખસ ત્યારે, દસ ને બદલે વીસ હજાર રૂપિયાનો જ માલ લેવો છે.'

— આમ નછી કરીને મુનીમે જોખમ કયું. નસીબવંતા મુનીમના પાસા સવળા પડી ગયા. ચોખ્ખો પાંચ હજાર રૂપિયાનો નફો થયો.

— શેઠ બહારગામથી આવ્યા. સ્ટેશને આવેલા મુનીમને પેઢીની પરિસ્થિતિ પૂછી. ભારે રૂવાબથી અને પૂરા આનંદથી મુનીમે બધી વાત કરી. પોતે કરેલું જોખમ જણાવ્યું અને તેમાં મળેલી અસાધારણ સફળતા પણ વર્ણવી.

— પણ આ બધું સાંભળતાની સાથે જ શેઠનું મોં પડી ગયું; એ તદ્દન ઉદાસ થઈ ગયા. શેઠની ઉદાસીનતાને મુનીમ તરત કળી ગયા. એના આશ્ચર્યનો પાર ન રહ્યો. એનું મન એક જ વાક્ય રટવા લાગ્યું. “શેઠ મને જરાય શાબાશી કેમ આપતા નથી?”

— શેઠ ઘરે આવ્યા. નાહી, ધોઈ, જમીને પેઢીએ ગયા. પણ મારી ભૂલ શી થઈ છે? શેઠ ઉદાસ કેમ થઈ ગયા? અવસરે મુનીમને બોલાવીને શેઠે કહ્યું, “મુનીમજી! આજથી તમને આ પેઢીમાંથી રજા આપી દેવામાં આવે છે.”

— શેઠની વાત સાંભળતાં જ મુનીમ સ્તબ્ધ થઈ ગયા. ‘શેઠ સાહેબ! મારો કોઈ અપરાધ! ગુન્હે!!’ મુનીમે નમ્ર સ્વરે પૂછ્યું.

— ‘મુનીમજી! મેં તમને દસ હજાર રૂપિયા સુધીનું જોખમ કરવાનું કહ્યું હતું તે તમને યાદ છે ને? તો ય

તમે વીસ હજાર રૂપિયા સુધીનો ધંધો કર્યો ને ?' શેઠ પૂછ્યું.

✓ 'પણ સાહેબ ! બજાર તેણે જોઈને જ મેં આ જોખમ કર્યું હતું. મને પાકી ખાત્રી હતી કે એ જોખમ આપણી પેઢીને ખૂબ કમાવી આપશે. આજે તો આપણે જોઈ શક્યા છો કે આપણે કમાયા કે ખોયું ?' મુનીમ એકી શ્વાસે બોલ્યા.

✓ 'મુનીમજી ! એ બધી વાત સાચી, પણ તમે મારી આજ્ઞાની ઉપરવટ તો ગયા જ ને ? કોઈ લાભ જોઈને તમે મારા આદેશની અવગણના તો કરી જ ને ? આજે તો તમારા સદ્ગત્સીએ એ દાવ ખેલવામાં તમારા પાસા સીધા પડ્યા, પરંતુ આ જ રીતે ફરી ક્યારેક મારી આજ્ઞાની અવગણના કરીને તમે તમારી બુદ્ધિ ઉપર કોઈ મોટો દાવ ખેલી નાખો તો પેઢીનું દેવાળું પણ કાઢી નાંખો ને ? મુખ્ય આજ્ઞા છે. આજ્ઞાની મર્યાદામાં રહીને જ બધા લાભ લેવાય. પણ એ મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન કરીને એક લાખ લાભ મળતા હોય તો પણ જતા કરી દેવા જોઈએ. તમે આજ્ઞાના બંધારણીય માર્ગને ઉલ્લંઘવાનું દુઃસાહસ કર્યું છે, તેથી જ તમને આ પેઢીમાંથી બરતરફ કરું છું.'

✓ કોઈ પણ શાણો શેઠ બંધારણીય લાભને જ પ્રસંદ કરે. આજના કહેવાતા જમાનાની વાત જુદી છે. હવે તો સહુ તાત્કાલિક લાભો કમાવવાની એક જ નીતિમાં અટવાયા

છે. ભાવીની કોઈ ને પરવાહ નથી. કોઈ વૃદ્ધ પુરુષ સાચી સલાહ આપવા જાય તો ઝટ સંભળાવી દેવામાં આવે છે કે, કાલની પંચાત ન કરો. આજની જ વાત કરો. પારસ્થિતિ રોજ પલટાતી જાય છે એટલે માણસે પલટાતા જ રહેવું જોઈએ. ગઈ કાલે દેવાયેલું વચન ગઈ કાલ માટે જ હતું; આ જ માટે નહિ.'

✓ કેટલું લાજવાળ વિધાન ! પણ હવે તો વાત હાથ બહાર વણસી ચૂકી છે બંધારણના મૂળભૂત અધિકારોમાં પણ જે ફેરફાર થઈ શકવાના અવાજ નીકળતા હોય; જે અપાયેલાં વચનોનાં પણ જમાનાના પરિવર્તનના જૂઠ્ઠી ફેાક કરી શકાતાં હોય તો હવે ન્યાય રહ્યો જ ક્યાં ? રાજ્યોના સાલીઆણની નાબૂદી એ શું ઉઘાડેછોગ વચનભંગ નથી ? ભાવી પ્રજા આવા પગલાઓમાંથી શું શીખવાની છે ? ક્યો આદર્શ પામવાની છે ? 'રઘુકુલ રામરીતિ....પ્રાણ જાય અરુ બચન ન જાઈ' એ પંક્તિઓ તો હવે ભૂગર્ભમાં જ ભંડારી દેવી ને ?

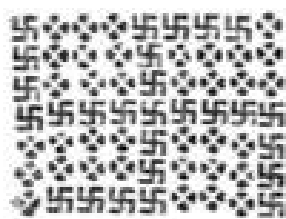
✓ દેશના બંધારણની વાતને આપણે અહીં અડવી નથી. કેમકે એમાં તો બીજી ઘણી ભેદી રમતો ગોઠવાયેલી છે. વાત એટલી જ છે કે મહાસંતોએ આપણને સુંદર જીવન જીવવા માટે જે શાસ્ત્રીય બંધારણ ઘડી આપ્યું છે એને તો આપણે પ્રાણના સાટે વફાદાર રહેવું જોઈએ. જમાનાના જૂઠા નામે એમાં કોઈ બાંધછોડ

કરવાનો. સ્વપ્નમાં પણ વિચાર કરવો જોઈએ નહીં. એથી ભલે આપણે બે-પાંચ માણસો કોઈ લાલ ખાટી ન શકીએ; ભલે કદાચ પાંચ-પચાસ માણસોનાં જીવન એમના અપરાધે સંકેલાઈ જતાં હોય, પરંતુ શાસ્ત્રોક્ત મર્યાદાઓની તો આપણે કોઈ પણ ભોગે રક્ષા કરવી જ જોઈએ.

✓ એકની એક જૂઠી વાત પાંચ-પચીસ વખત સત્યતા નામે રજૂ કરવામાં આવે તો ભલભલા ભેળખાજ પણ એ છટકામાં ફસાઈ જાય અને તદ્દન જૂઠ્ઠાને સાવ સાચું માની લેવા પ્રેરાઈ જાય. પશ્ચિમના દેશના લોકોએ ‘આવું જ કાંઈક’ આક્રમણ આપણી ઉપર નથી કર્યું શું? ભારતીય સ્ત્રીઓની મર્યાદાબદ્ધ જે જીવનપદ્ધતિ હતી તેને ‘ગુલામીનું જીવન’ કહીને એવી વગોવી; એવી વગોવી કે અચ્છા અચ્છા માણસોએ જ એ મર્યાદાઓ સામે બળવો ઉઠાવ્યો. સ્ત્રી-સમાનતાનો નારો ગાળી ઊઠ્યો. હવે આજે એનાં દુષ્પરિણામો આંખ સામે જોઈ રહ્યા છીએ.

✓ છડેચોક નારીનાં અંગોને ઉઘાડાં મૂકીને નારી-તરવનું ઘોર અપમાન કરાયું છે. પૈસા કમાવવા માટે પાગલ બનેલા શિક્ષિત ગણુતા પુરુષોએ પણ જાહેરખબરો, પોસ્ટરો, સિનેમાઓ વગેરે દ્વારા નારીદેહનું ભરખબરે લીલામ કર્યું છે. કેણુ જાણુ કેટલા લાખ દુઃશાસનો આ નવા મહાભારતમાં પાક્યા હશે ?

હું તો ખૂબ આજીવનપૂર્વક પણ સહુને જણાવીશ કે, ગમે તે કરો, પણ આપણી પ્રાચીન મર્યાદાઓનો કદી લોપ ન કરો. ભેદી કાવતરાનો ભોગ આપણે શાને સારુ બનીએ ભલા ! ભલે કહેવાતા બે લાભ ઓછા મળતા, પણ તે મર્યાદાઓને તો આપણા લાખ લાખ પ્રણામ સદા બની રહો.

નમો મર્યાદાયે

કોઈ પણ શાણો માણસ મર્યાદાને ઉલ્લંઘીને પ્રાપ્ત થતા કોઈ લાભ તરફ લલચાય નહિ. લાભ તો વ્યક્તિને પ્રાપ્ત થનારી વિનાશી વસ્તુ છે; જ્યારે મર્યાદા તો આ સમષ્ટિની રક્ષા કરતી માતા છે; ભૂતકાળમાં કેટલાક લોકોએ તો મર્યાદાને ‘નમો મર્યાદાયે’ કહીને નમસ્કાર કર્યા છે. પણ હું જ તમને સૌને પૂછું છું કે આજની ભારતીય ગવર્નમેન્ટ પોતાની તટસ્થ નીતિનો ત્યાગ કરી દે તો મોંઘવારીનો હિમાલય કેવો અપાટાબંધ ઓગળવા માંડે ? રશિયા કે અમેરિકા-જેતુ શરણું આ ગવર્નમેન્ટ સ્વીકારે તેના તરફથી એટલા બધાં દૂધ-ધી મળે કે તેની બારેમાસ નદીઓ વહેવા લાગે; અને અનાજ તથા કપડાના તાકાના તો પહોટો ખડકાઈ જાય, પ્રજાની બધી જ હાલાકીનો અંત આવી જાય.

આમ છતાં શા માટે તટસ્થ નીતિનો ત્યાગ કરવામાં આવતો નથી? અરે! એની કોઈ કલ્પના કરે તોય લોકો એની ઉપર તૂટી પડે છે. એક જ કારણ છે કે તટસ્થ નીતિને વિદાય દેવામાં આ ગવર્નમેન્ટ લોકશાહીની બંધારણીય મર્યાદાનો લોપ કરનારી બને છે. મર્યાદા કદી ન લોપાય, લલે પછી ભૂખે મરી જવું પડે.

અમારી સાધુસંસ્થાની જ વાત કરીએ. ધારો કે એક હજાર ગ્રહસ્થો મને એમ કહે કે 'જો હું એક કલાક માટે સૂટ-પેન્ટ પહેરી લઉં અને નગરમાં એક રાઉન્ડ મારીને ઉપાશ્રયે આવ્યો આવું તો અમે બધાય ખરેખર દીક્ષા લઈને તમારા શિષ્ય થઈ જઈએ.' તો શું મારે તેમ કરવું? શું અપવાદ માર્ગે આવું કરી શકાય ખરું? શું અહીં લાલાલાલની વાત રજૂ ન થઈ શકે? એક જ કલાક સૂટ-પેન્ટ પહેરવાથી એક હજાર ગ્રહસ્થો સંસાર ત્યાગી દેતા હોય તો તેમ કરવામાં કશું ચ અનુચિત ગણાય ખરું?

હા... ચોક્કસ.... યાદ રાખો કે અપવાદ એ પણ મોક્ષનો માર્ગ છે; આ તો નર્થે ઉન્માર્ગ છે; ઉન્માર્ગને કદી અપવાદમાર્ગ ન કહેવાય. લાલાલાલના બલાબલ નક્કી કરવાનું કાર્ય ગીતાર્થ-જ્ઞાની મહાત્માઓનું છે; ચાર આનાનાં તુરીયાં ખરીદતા ગ્રહસ્થોનું એ કાર્ય જ નથી.

વળી એક વાર પણ આવા લાલને જોઈ ને શાસ્ત્રીય મર્યાદાનો જે વ્યક્તિ લોપ કરશે એ વ્યક્તિ ક્યાં ક્યાં

લાભ નહિ જુએ ? કેટલી કેટલી મર્યાદાના લોપ નહિ કરે ? ક્ષણિક અને કાલ્પનિક લાભો ખાતર સ્થિર અને દીર્ઘકાલીન મર્યાદાઓના ચીલાને રફેરફે કરી નાખવા એ જ ઘોર પાપ છે. એક લાખ લાભના ધર્મો કરતાંય મર્યાદાલોપનો અધર્મ એ એ બધાય ધર્મોને ઘોઈ નાખીને અત્યંત ખતરનાક સાબિત થવાનો છે. જેણે જેણે આ રીતે લાભોથી લલચાઈને મર્યાદા લોપી તેણે બંધારણીય મર્યાદાઓનો ભંગ કરીને પોતાના જીવન સાથે જુગાર ખેલ્યો છે; આત્મહત્યા જ કરી છે. અનેકાનેક આત્માઓના સ્થિર વિકાસના વહેણમાં બુદ્ધિભ્રમનાં વમળો ઉત્પન્ન કરી દઈને એમને અપાર નુકસાન પહોંચાડ્યું છે. ધર્મ ઉપર કહેવાતાં ભાષણો કરનારા લોકોએ આવું વિદ્રોહનું જ કામ કર્યું છે.

✓ મહાસતી પાસે કામભોગની યાચના કરતી શુંડા-ટોળીની સામે સતી તો પોતાના શીલની રક્ષા કરવાના બંધારણીય જીવનને જ વળગી રહે; ભલે પછી ટોળકી આત્મહત્યા કરી લે. આવી આત્મહત્યાનું પાપ એ મહાસતીને લેશ પણ લાગતું નથી. એને તો મર્યાદાપાલનનું પુણ્ય જ ફાળે આવે છે.

✓ ધારો કે કોઈ માણસ મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન કરીને કોઈ લાભ ખાટી બચ તો પણ મર્યાદાના ઉલ્લંઘનના ગેરલાભોનો અજગર એટલો વિકરાળ સાબિત થશે કે તેના ભરડામાં પેલા લાભના તો ચૂરેચૂરા નીકળી જશે.

✓ જેમ શરીરને ટકાવવા માટે સાત ધાતુઓના બંધારણની આવશ્યતા ગણવામાં આવે છે તેમ ભારતીય મહાસંતોની સંસ્કૃતિને ટકાવવા માટે એ મહાસંતોની આજ્ઞાઓ સ્વરૂપ શાસ્ત્રના બંધારણની સુરક્ષા અત્યંત મહત્વની બાબત બની રહે છે.

✓ જગતના ક્ષણિક અને તુચ્છ લાભને ખાટવા માટે સુદૃઢ બનેલા બંધારણને તોડવાનો વિચાર પણ અત્યંત નાદાનીઅત ભરેલો લાગે છે. કહેવાતા દેશ-કાળ, અને કહેવાતા જમાનાઓ, કહેવાતા વિકાસો અને કહેવાતી પ્રગતિઓ-બધા ય-ક્ષણજીવી છે. થોડાક જ એટમબોમ્બ સઘળા ય વિકાસનો વિનાશ બોલાવી દેવા સમર્થ છે. રશિયા-અમેરિકાનો એક જ સંયુક્ત હુમલો વર્ષોની મહેનતે સાંધેલી (!) વિકાસકૃત્યને હતપ્રહત્ કરી શકે છે.

✓ ચણુતાં જ વાર લાગે છે....પાડતાં વળી વાર શી ?

✓ વિશ્વશાંતિની વાતો કરનારાઓ, યુદ્ધના ધોરણે જે શસ્ત્રો ઉત્પાદન કરી રહ્યા છે, તેમાં ક્યારેય સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ મુકાયો છે ખરો ? આનો અર્થ તો એ જ થયો ને કે ગમે તે પણ શાંતિના (!) એ દૂતો જ આ દુનિયાનો નાશ કરી દેવા માટે પ્રાચીન બળવાન પ્રજાઓનો વિનાશ કરી દેવાના છે.

✓ જે આ વસ્તુસ્થિતિ હોય તો શા માટે વિનાશ તરફ ધસતા કૃત્રિમ વિકાસને નજરમાં લઈને પ્રાચીન પરંપરાઓમાં ફેરફાર કરવા ? શા માટે સંતોની આજ્ઞાઓને

ગૌણ બનાવવી ? શા માટે પ્રાચીન મૂલ્યોની આપણે ઇમારતોને ખસેડવી ?

— ના.....આવું કોઈ કરેા મા ! જેમ યુવાનોની ફેશને બદલાતી જાય છે; જેમ શ્રીમંતોની મોટરો બદલાતી રહે છે તેમ તેમ બુદ્ધિજીવી લોકોના વિચારો બદલાતા રહે છે. આમ નવાં મૂલ્યો સતત બદલતાં રહે છે. માટે જ આપણે આપણાં પ્રાચીન મૂલ્યોને કાયમ માટે વળગી રહો. ફરી એ જ શીલ, સદાચાર, ન્યાય, નીતિ અને કડ્ડણ આજસ મરડીને બેઠાં થવાનાં જ છે, તો નાહકના વર્તમાન નકલી અને તકલાદી મૂલ્યો પાછળ શાને અંજલુ ? શા માટે ઢસડાવું ?

— એા સર્વશાલીઓ ! તમારું સર્વ ખીલવો; ચાલતી ગાડીમાં બેસી જવાની; કે ઊગતા સૂરજને પૂજવાની ઘેલછામાં ન ફસાઓ ! થોડા ખમીરવંતા બનો ! મહાસંતોના-સદા માટેના-અવિચલ-આજ્ઞાપ્રધાન અંધારણીય માર્ગને ચુસ્તપણે વળગી રહો. તમારી અનિચ્છનીય વાસનાઓને પોષવા જતાં એ અંધારણીય માર્ગના ઊંડા પડેલા ચીલાને છિન્નભિન્ન કરવાનું હત્યારુ પાપ કદી કરશે નહિ. એના કરતાં તો વાસનાઓને યોગ્ય રસ્તે શાંત કરવી સારી..... રે ! છેવટે જાતે સદા માટે શાંત થવું પણ સારું. પરંતુ મહાસંતોના ઘડેલા અંધારણુને બેવફા બનવું એ તો અત્યંત નહારું.

— પોતાની શિથિલતાને ભારે દુઃખ સાથે ઉઘાડેછોજ ઉઘાડી પાડનારને તો અમે મહાત્મા કહીશું; પરંતુ એ

શિથિલતાને ‘ધર્મ’નું કે જમાનાના પરિવર્તનનું લેખલ લગાડીને આગળ વધનાર વ્યક્તિને તો પવિત્ર બંધારણને હત્યારો જ કહેવો ઘટે.

✓ પોતાની શિથિલતાએને છાવરવા માટે સહુને ‘જમાનો’ નામનો શબ્દ ખૂબ ફાવી ગયો છે. દેશ-કાળની ખરાબી કહીને પોતાની ખરાબીને તો કોઈ જાહેર કરતું જ નથી. પાપ કરવું એ તો પાપ છે જ; પરંતુ પાપને છાવરવું, પાપને ધર્મનું સ્વરૂપ આપવું; ચલાવી લેવું; ફેલાવી લેવું એના જેવું તો એકેય ઘોર પાપ આ જગતમાં નહિ હોય.

✓ હું પૂછું છું કે એ ‘જમાનો’ શું વસ્તુ છે? ક્યાંની નીપજ છે? શું કોઈ બાગની એ કોયલ છે? શું કોઈ ઉપવનનું એ ફુલ છે? શું કોઈ વનનું એ પ્રાણી છે?

✓ વળી દેશ-કાળ એ ચ શું છે? આવી આવી વાતો કરનારાઓ કહે છે કે શાસ્ત્રમાં દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ, ભાવ વગેરે આવે તો છે જ ને? જ્ઞાની સાધુઓએ શું દેશ-કાળ મુજબ શાસ્ત્રમાં પરિવર્તનો નથી કર્યાં?

✓ આવા લોકોને મારે કહેવું જોઈએ કે દેશ-કાળ તો સાધક અને બાધક બે ચ જાતના હોય છે. લંડન શહેરનો ઠંડો દેશ અને માહ માસની કડકડતી ઠંડીનો કાળ શું શરદીના અસાધ્ય દહીંને લાગુ કરી દેવો છે? એ દેશ-કાળમાં એને બશેર દહીં ખવડાવો જોઈ? આ

પણ દેશ અને કાળ તો ખરાં જ ને ? પરંતુ આ બાધક દેશ-કાળ ગણાય. જે દેશ-કાળ સાધક હોય તેને જ વિચારી શકાય.

~ ધર્મશાસ્ત્રની બાબતમાં જે દેશ-કાળની લોકો વાતો કરે છે, લગભગ તે બધી વાતો બાધક દેશકાળની જ હોય છે. આ અંગેનો અધિકાર પણ માત્ર સંવિગ્ન-ગીતાર્થ આચાર્ય ભગવંતોને છે; તે ચ બધાની એકમતી કરીને જ....અન્યથા તેમને પણ તે અધિકાર નથી.

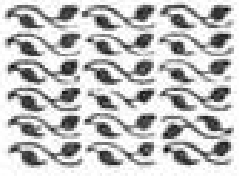
~ ભારતના વડાપ્રધાન સ્વાતંત્ર્યદિને લાલ કિલ્લા ઉપર રાષ્ટ્રધ્વજને લહેરતો મૂકે એટલે શું તેમ કરવાનો સહુ રાષ્ટ્રપ્રેમીને અધિકાર ખરો ?

~ ખરી વાત તો એ છે કે ધર્મના દ્વેષીઓએ જ ‘જમાનો’ કે ‘દેશ-કાળ’ના નામનાં ડીંગ ગળડાવ્યાં છે. જે વીતરાગ હતા; સર્વજ્ઞ અને સર્વદર્શી હતા તે તીર્થંકર પરમાત્મા મહાવીરદેવે શું આ એકવીસમી સદીના દેશ-કાળ નહિ જોયા હોય એમ ? શું એમણે આ સદીનાં માઇક્રો અને વિમાનો નહિ જોયાં હોય ? માટે જ તેના ઉપયોગનું બહુ જ નહિતાય(!) વિધાન નહિ કર્યું હોય ? કેવી વિચિત્ર વાતો ! સર્વજ્ઞ અને સર્વદર્શી, ત્રિલોકગુરુ તીર્થંકર પરમાત્માની નજર બહાર તો એક પણ આકાશ-પ્રદેશ ન હતો. એક પણ સમય ન હતો.

~ આજે દેશ-કાળની વાતો કરનારાને તો નથી એક ફ્લેંગ ઉપર પણ રહેલા દેશનું પોતાની આંખેથી દર્શન;

✓ અને નથી આવતા એક જ કલાકનું ભાત ! પરમાત્માના જ્ઞાનમાં તો બાવીસમી અને બાવીસસોમી સદીના ય દેશ-કાળ હતા. આવા સઘળા ય દેશ-કાળ જેમની નજરમાં છે તેઓએ જ આપણને મોક્ષમાર્ગનું આશા-બંધારણ આપ્યું છે ને ? હવે તેમાં વાતે વાતે, અધિકાર વિના અને સાધક-બાધકતાઓના ખ્યાલ વિના ગમે તેવા ફેરફારોની વાતો કરવી એ તો સાથે જ બંધારણની હત્યાનું હિચકારું કૃત્ય ગણાશે. એ અપરાધની તો કોઈ માફી સંભવી શકે નહિ.

www.yugpradhan.com

જમાનાવાદનું જૂઠું

વસ્તુતઃ દેશ-કાળ કે જમાનાની વાતો એક, બે, પાંચ, કે પાંચ-દશ હજાર વ્યક્તિઓની માનસિક અતૃપ્તિઓની નીપજ છે. કોઈ ને સ્ત્રીની વાસના ભયાનક રીતે પજવે છે. એટલે તેને સંતોષવાની કલ્પનાથી લજ્જા; મર્યાદા વગેરે સ્ત્રીનાં બંધનો સામે તે બહારવટે ચડે છે. હકીકતમાં એ લોકોને સ્ત્રીના સ્વત્વને સન્માનવાની કે સ્વીકારવાની વાત સાથે કશી જ નિસ્ખત હોતી નથી.

જેને તપ, ત્યાગ, વ્રત અને જપની સાધનાઓ કંટાળા-રૂપ લાગે છે એ કાયર લોકો જ જમાનાના નામે તપ, ત્યાગાદિની સામે બંડ પુકારે છે, સાધુસંસ્થાની અવગણના કરે છે; ધર્મને ધત્તીંગ કહે છે. નથી પડી....જરા ય નથી

પડી....આ લોકોને દુનિયાની કે દેશની ! વતનની કે પડોશીની ? એ તો એમની માનસિક તાણુને સંતોષવાના; ઢાંકવાના કીમિયાગરો છે ! જમાનાનું નામ તો માત્ર ઊભરાતી અને ગંધાતી વાસનાની ગટરોને ઢાંકવા માટેના ઢાંકણાનું કામ કરાવવા પૂરતાં જ હોય છે.

દુઃખીની દયા કરવાની વાતો કરનારા ઘણા બધા લોકો ધર્મકાર્યોમાં વપરાતા ધનને ધુમાડો કહેતા હોય છે, પણ આ લોકોને સોગંદ હોય છે, દુઃખીને રાટલો દેવાના; આંગણે આવીને ઊભેલા તરસ્યાને પાણી પીવડાવવાના ! રે ! જેના કમ્પાઉન્ડના પ્રવેશદ્વારે જ ઊભો હોય કડિયાળી ડાંગવાળો ગુરખો; અને ડાઘીઓ ફૂતરો ! ત્યાં દુઃખીની દયા તો જોવાય શેની મળે ! એ તો છે અભાગીઆ શ્રીમંતો કે જેઓ જમાનાવાદની વાતો કરીને પેલી સદાની ભૂખી વાસના-જોગણીનું અપ્પર પૂરવાના કામમાં બળદીઆની જેમ કામે લાગ્યા છે !

નથી પુરાતું એ વાસના-જોગણીનું મહા અપ્પર... અને નથી સધાતું જગતનું કોઈ કદ્યાણુ !

અફસોસ ! તો ય હાલ્યું જ બાય છે ‘જમાના’ના નામનું ગીત ! વાગતી જ રહે છે દેશ-કાળના નામની રેકોર્ડ !

બસ....બહુ થયું....હવે તો કાન ફાટી ગયા છે ! મન કંટાળ્યું છે ‘જમાનાવાદ’નાં જૂઠાં ગીતો સાંભળીને.

મૈત્રીના દાવે તદ્દન સાચું કહું છું કે મહાસંતોની સઘળી બંધારણીય મર્યાદાઓના ભાંગીને ભુક્કા કાઢી નાખતા જમાનાવાદના સરઘસમાં જોડાવાનું પાપ તમે કદી ન કરતા ...બહિર છે કે એ કરતાં ઊંચે ઘોળીને...

આ તે શું જમાનો છે કે જમાના નામનું એક ગપ્પ જ કોંકે ફેલાયું છે ? આપણી ગૌરવવંતી સંસ્કૃતિનો અને આપણી ખમીરવંતી પ્રજાનો નાશ કરી દેવાની યોજનાના ઘડવૈયાઓએ જ આ ગપ્પ ચલાવ્યું છે. એ લોકો આપણને એમ કહે કે, ‘અમે કહીએ તેમ કરો,’ તો આપણે એમને ન જ માનીએ; પણ એથી જ એ લોકોએ કહ્યું છે કે, ‘સમયાનુસાર વર્તો, જમાના પ્રમાણે ચાલો.’

હાય ! હજી સુધી કોઈ માડીજાયો એમને પૂછનાર નથી મળ્યો કે, ‘ભાઈ ! સમય કે જમાનો એ શું ચીજ છે એ તો અમને સમજાવ !’

હિન્દુસ્તાનના મહાસંતોએ સર્વ પ્રકારની ભારતીય સંસ્કૃતિની રક્ષામાં જ આ પ્રજાનું સારાપણું ટકી રહે એ વાત સ્પષ્ટ રીતે જોઈ હતી. અને માણસ સારો હોય તો જ એને જીવનમાં શાન્તિ મળી શકે. મરણમાં સમાધિ મળી શકે; પરલોકે સદ્ગતિ મળી શકે અને અંતે.... સહુનું મોક્ષનું મંગળધામ પ્રાપ્ત થઈ શકે.

સઘળી સિદ્ધિઓની આધારશીલા સંસ્કૃતિની સુરક્ષામાં છે.

આથી જ વેપારમાં નીતિ, રાજ્યમાં ન્યાય, નારીમાં શીલ, વિદ્યાર્થીમાં સદાચાર, શ્રીમંતોમાં ઔદાર્ય અને સંતોમાં સ્વશાસ્ત્ર-ચુસ્તતાને તો એમણે સંસ્કૃતિનાં અવિભાજ્ય અંગો કહ્યાં.

જો આપણે એ ન્યાય, નીતિ, શીલ, સદાચારાદિના સંસ્કૃતિના બંધારણીય માળખાને એના મૂળમાંથી જરા પણ હચમચાવીશું તો આપણું સારાપણું, શાન્તિ, સમાધિ, સદ્ગતિ, બધું ય ખોઈ બેસશે.

સુજનતા, શાન્તિ વગેરે કંઈ સંપત્તિના સ્વામિ-ત્વથી; સત્તાના આધિપત્યથી કે સંતના લેખાશ પહેરી લેવાથી આવે છે એવું માની લેવાની જીવલેણ ભૂલ કોઈ એ કદી કરવી જોઈએ નહિ. એક જ વાત ખુલ્લું અવાજે સહુ બોલે; હૈયામાં કેતરી નાળે; ચામેર ફેલાવે કે સુજનતા, શાન્તિ અને સમાધિ વગેરે અમારી સંસ્કૃતિની સુરક્ષાથી જ ટકે, વધે અને વિકસે. અમે એ સુરક્ષાથી જેટલા ઉદાસ બનીશું એટલા અમારા જ સુખ અને શાન્તિને સજગાવનારા બનીશું.

વર્તમાન પરિસ્થિતિ અત્યંત વિષમ બની છે. મહાસંતોની સંસ્કૃતિના બંધારણીય માળખાને વ્યવસ્થિત રીતે છિન્નભિન્ન કરાવાઈ રહ્યું છે. ‘સંસ્કૃતિના મૂળીઆને હચમચાવી નાંખ્યા વિના હિંદુસ્તાન સદા માટે હાથમાં આવી શકે તેમ નથી.’ એ વાત કેટલાક ભેદી લોકો ખૂબ સારી રીતે સમજી ગયા છે, અને તેથી જ તેમણે હિંદુ-

સ્તાનના લોકોને ખતમ કરવાનું લોહીઆળ સુદ્ધ ખેલવાને બદલે એ સંસ્કૃતિના સુબદ્ધ તારોને પીંખવાનું કામ ક્યારનું શરૂ કરી દીધું છે.

આ સિદ્ધિ પામવાના પૂર્વ કાર્યક્રમરૂપે જ એમણે ન્યાયનો નાશ કર્યો; અને પછી રાજ્યએનો નાશ કર્યો; નીતિનો નાશ કર્યો અને પછી વેપારીનો નાશ કરવાની કારાવાહી ભારે વેગથી શરૂ કરી દીધી; શીલ, સદાચાર અને શાસ્ત્રચુસ્તતા પણ તેના પાલકોના વર્ગમાંથી ઉખેડવામાં આવી રહ્યાં છે. હવે નારીને શીલ ક્યાં ગમે છે? વિદ્યાર્થીએને સદાચાર ક્યાં રહે છે? શ્રીમંતોને ઉચિત ઔદાર્યનો ખપ જ ક્યાં રહ્યો છે? કેટલાક સંતોએ શાસ્ત્રચુસ્તતાની વાતોની બતે જ ઠેકડી ઉડાડવાનું શરૂ કરી દીધું છે.

આ વાતોના પુરાવાઓ આપવાની ભારે જરૂર જ નથી. તમારી આંખ સામે જ એ દુનિયાઓ ક્યાં નથી પડી? તમારી આંખેથી જ તમે એને જોઈ લો. આ બધી વાત ‘એ હુ ચાર’ જેટલી સીધી અને સરળ લાગશે.

આપણને સદાકાળ જીવાડનારી; ભાવીમાં પણ એ જ રીતે આપણા જીવનને ટકાવનારી આપણી મા-સંસ્કૃતિ-ના બંધારણીય દેહની ઠેકડી ઉડાડવાનું; પછી હાથચાળા કરવાનું; ત્યાર પછી લપડાક લગાડવાનું; ચંપલો મારવાનું; ધક્કો મારીને પછાડવાનું; ગળચી દબાવવાનું; લોહી વમતી

કરવાનું શું કોઈ દુષ્ટ શેતાને આપણને કહ્યું ! અને શું આપણે માની લીધું !

✓ આપણા સંતોની સંસ્કૃતિના બંધારણીય માળખાને ન્યાય, નીતિ, શીલ, સદાચારાદિને તોડી પાડનારા લોકો કાંઈ નક્કલવાદી ન હતા ! ભિખારી ન હતા ! લૂંટારું ચ ન હતા ! આ લોકો તો યુનિવર્સિટીઓનું શિક્ષણ પામેલા સુશિક્ષિતો(!) હતા. નામચીત કલબોના મેંબરો હતા ! પદવીધારીઓ હતા ! ઇલ્લાઓ અને ખિતાબોની નવાજેશ પામેલા ભાગ્યવંતા (!) ઓ હતા ! ફિલોસોફરો અને સ્કોલરો હતા ! આપણા જ દેશના એ માણસો હતા.

✓ હા....એમને મળેલા શિક્ષણમાં જ એ તાલપુટ ઝેર પીરસી દેવામાં આવ્યું હતું કે, ધર્મો અને સંપ્રદાયો જ બધા ઝઘડાનાં મૂળ છે ! બિચારી સ્ત્રીને ગુલામડી બનાવી દેવામાં આવી છે ! હરિજનોનો ઉદ્ધાર (!) કરી જ દેવો જોઈએ ! સાતિ-જાતિના તમામ બંધનો પાપ છે ! રાજાઓ ખરાબ છે ! વેપારીઓ ખરાબ છે ! મંદિરમાં જનારાઓ ખરાબ છે !

✓ આવી આવી તો સેંકડો વાતો એ શિક્ષણમાં વહેતી મુકાઈ ! રામ-સીતાનાં પાત્રોને કાલ્પનિક ગણાવાયાં; પૌરાણિક કથાઓને ‘ગપ્પ’ મનાવાયું ! ગીતાજીનો અના-સક્તિયોગ રાષ્ટ્રીય કર્મયોગમાં ‘ટ્રાન્સફર’ કરાવાયો. ભગવાન મહાવીરને અને તેમના કેટલાક શિષ્યગણને માંસાહારી મનાવવાનો પ્રયત્ન કરાવાયો ! વેદોમાં અને

મનુસ્મૃતિમાં ગોમાંસનું વિધાન બતાવાયું ! રામચંદ્રજીએ માંસાહાર કર્યાના પાઠ બતાવાયા !

✓ બસ....ચાલ્યું....ગમ્ય આગળ વધ્યું....આપણા એ શિક્ષિતો પેલા ગોરા-સ્કોલરોથી અંતયેલા તો હતા જ.... એટલે કશી બિંડી બત-તપાસ કર્યા વિના હા જી....હા.... કરતા ગયા....નવા લેજો તૈયાર કરતા ગયા અને તેમાં પેલાં જૂઠાં ગોઠવાતાં ગયાં.

✓ આપણા જ લોકોના હાથે આપણે સાવ જૂઠાં ઇતિહાસ તૈયાર થયો ! કોણ બાણે આ પાપી પરંપરા ક્યાં સુધી ચાલતી રહેશે ?

✓ હું તો ઇચ્છું છું કે વહેલી તકે આપણે બગી જઈએ. આપણા આર્યદેશના કોઈ પણ ધર્મ પાળતા આપણે સહુ એકસંપી કરીએ; આપણાં ન્યાય, નીતિ, શીલ, સદાચારના બંધારણીય માળખાને તૂટી પડતું ઉગારી લઈએ. સખૂર....આ માટે કોઈ સભા આપણે બોલાવવી નથી; કોઈ સંસ્થા સ્થાપવી નથી; કોઈ મકાન બનાવવું નથી. જેને આ વાત રૂચે એ પોતે જ પોતાના જીવનને પરિપૂર્ણ રીતે આર્યપદ્ધતિનું બનાવે. પોતાના સદાચારથી શોભાવે; અર્થપુરુષાર્થને નીતિથી બાંધે; કામ પુરુષાર્થને મોક્ષાભિલાષથી ઉબાળે..... આગળ વધીને પોતાનાં આશ્રિતો—પત્ની, પુત્ર, પુત્રી વગેરેને આ વાત સમજાવે; એમને પણ આવું જીવન જીવતાં બનાવી દે.

✓ ફરી એ વાત યાદ કરાવું છું કે આ વાતોની સામે ‘જમાનો’ શબ્દની ઢાલ ધરશે નહિ.

✓ એ તો પાપવાસનાઓને છાવરવાનો લૂલો બચાવ છે. ‘જમાના પ્રમાણે ચાલવું જોઈએ’ એ વાત જો સર્વથા માન્ય હોય તો મોંઘવારી અને બેકારી તો આ જમાનાનાં જ ફળ છે ને ? તો શા માટે એની સામે ગોફીરો મચાવો છો ? શા માટે ભૂતકાળની મોંઘવારી અને સમૃદ્ધિને યાદ કરો છો ?

✓ માટે આવી ગાંડી વાતો કરશો મા ! જો તમે ખરેખર આર્ય હો તો આજથી જ ભૌતિકવાદનાં પ્રલોભનો સામે આંખ મીંચી દઈને સંતોની એ સંસ્કૃતિનાં તમારા ઘરમાં પધરામણાં કરાવો.

૦૦૦૦૦૦૦૦
૦૦૦૦૦૦૦૦
૦૦૦૦૦૦૦૦

બુદ્ધિજીવીઓના બે-લગામ વિચારો

✓ આજકાલ વિચિત્ર પ્રકારનો વાયરો વાઈ રહ્યો છે. એને વાયરો કહી શકાય, તેમ બુદ્ધિજીવીઓના દિમાગનો રોગ પણ કહી શકાય અથવા તો શિક્ષિત ગણાતા વર્ગનું પાગલપન પણ કહી શકાય. એને સત્તાધારીઓનું ઘેલું કહીએ તો પણ ચાલે.

✓ વાતે વાતે આ લોકોને દેશ અને કાળ; જમાનો, પ્રગતિ, વિકાસ, પ્રકાશ, યુગ કે કાન્તિ જેવા ભભકદાર

શબ્દોનો પ્રયોગ કરવાની ટેવ પડી ગઈ છે. જેને આપણે એકવીસમી સદીના કાળની ફેશન પણ કહી શકીએ.

✓ જૂલમ કયો છે આ ફેશનના પૂજારીઓએ; શાસ્ત્રો અને શાસ્ત્રમાન્ય પ્રાચીન પરંપરાઓના વિષયમાં. કાળો કેર વર્તાવી દીધો છે; ધર્મીઓની દુનિયામાં....

✓ જ્યાં ને ત્યાં એક જ વાત ચાલી પડી છે. ‘શાસ્ત્રના શબ્દોમાં દેશકાળના અનુસાર ફેરફાર કરો, હવે એ જૂનવાણી નહિ ચાલી શકે; એ વાડાખંધીને દફનાવી દો; બધા એક થઈ જાઓ; સમય પ્રમાણે ફરતા નહિ રહો તો તમારા ધર્મોનાં ભૂદ્ધા બોલાઈ જશે.’

✓ વાહ ! કેમ જાણે બોલવાને જીભ મળી; સાંભળનારા ચાર મળ્યા; સત્તાનું કોઈ સ્થાન મળ્યું અને થોડી પૂંજના માલિક બન્યા કે કોઈ ડિઝીવાળા થયા એટલે ફાવે તેમ—આડેધડ બોલવાનો વણુદીધો પરવાનો જ આ લોકોને મળી ગયો !

✓ પણ સખૂર...આવી ગુલબાંગો તો દશકાઓથી ચાલતી આવે છે. ૪૦-૫૦ વર્ષ પૂર્વેનાં કેટલાંક પાક્ષિકો કે માસિકો જ્ઞેશો તો તેમાંય આવા આક્રમક વિચારો જ્ઞેવા મળશે; આજે આમાં કાંઈ જ નવું નથી. જે ધર્મપ્રેમી લોકોને ભૂતકાળના આવા આક્રમણોની ખબર નથી એ કદાચ આથી હેબતાઈ જાય. બાકી છેક દેવાધિદેવ પરમાત્મા મહાવીરની પુણ્યવંતી હાજરીમાં ય ધર્મ ઉપરનાં આક્રમણો જરાય ઓછાં ન હતાં. આજે કદાચ થોડાં

વધુ હશે. થોડા વર્ષ પૂર્વે જ બાળદીક્ષા-નિષેધ, વિધવા-લગ્ન, વગેરે અનેક બાબતોનો હોબાળો ચાલ્યો જ હતો ને ? શું થયું ? એ લોકોએ કેટલું મેળવ્યું ? કયી શાસ્ત્ર-માન્ય વાતોને આક્રમણખોરોએ કબર ખોદીને દફનાવી છે ?

✓ હવે ધર્મપ્રેમીજનોએ ચિંતા શીદ કરવી ! મારે તો એક જ વાત કરવી છે કે સહુ પરમ પવિત્ર શાસ્ત્રોને વફાદાર રહો. એના પ્રત્યેક અક્ષરને અત્યંત ચુસ્તપણે વળગી રહો. સમગ્ર વિશ્વનું કલ્યાણ કરતી એ શાસન નામની બંધારણીય પવિત્ર સંસ્થાને તમારું શિર ઝુકાવો. જમાનાના નામે કોઈ પણ બાંધછોડમાં પડો મા ! બાંધ-છોડવાદીઓના બૂમરાણથી હરગિજ ગભરાશો મા ! એક ડગ પણ પીછેહઠ કરો જ મા ! વિજય આપણો જ છે !

✓ જમાનો તો પરમ દિવસે મીનીસ્કર્ટનો હતો; ગર્દ કાલે લુંગીનો હતો; આજે રબારણની ઓઢણીનો આવ્યો છે. આવતી કાલે એય જશે. આવા પલટાતા જતા પવનને આધીન શું થવાય ? એની સાથે કેટલા પલટા ખવાય ?

✓ અર્વાચીન અર્વાચીન શું કરો છો ? કોને અર્વાચીન કહેવું ? આજનું અર્વાચીન આવતી કાલે પ્રાચીન ગણાઈ જશે. તો પછી પ્રાચીન પરંપરાઓને ગાળો શા માટે દેવી ? એથી તમારું ય બધું પ્રાચીન બનીને ગાળો દેવાને લાયક નહિ ગણાય ? મુખ્ય વાત એક જ છે કે જો આપણને દેવાધિદેવ શાસનપતિ પરમાત્મા મહાવીર-દેવતાં શાસ્ત્રોમાં અટલ વિશ્વાસ હોય તો શાસ્ત્રની વાતોમાં

બાંધછોડ કરવાનું હિચકારું પાપ કદી ન કરવું. ભલે આપણી કોંક શિથિલતા પ્રગટ બની રહે; પરંતુ એને ધર્મનું સ્વરૂપ આપવા માટે શાસ્ત્રના સિદ્ધાંતોને ચારી-મચડીને સમજાવવા એ તો મહાપાપ ગણાય. પૂજ્યપાદ હરિભદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજએ સુંદર વાત કરી છે કે; જગતમાં કદી બુદ્ધિભેદ કરવો નહિ. સામાન્ય રીતે ભાવુક લોકો જે રીતે પોતાનો ધર્મ કરતા હોય તેમાં એકાએક ત્રાટકવું નહિ; અને “આ આમ ન થાય; આ આમ જ થાય. તમે બધા જોડું કરો છો” એમ કહીને ભાવુક ધર્મીવર્ગને ચમકાવી દેવો નહિ.

—અરે ! કદાચ કોઈ શાસ્ત્ર સંબંધી ગ્રંથના વચનમાં ક્ષતિ પણ હોય તો ય એ ભૂલને ભૂલ કહેવામાં અનેક સત્યો સંદિગ્ધ બનવાની શક્યતાને લીધે ભાવુક વર્ગ પાસે એ રજુઆત કરવાની કશી જરૂર નથી. એને એની ભદ્રિકતાથી એ ધર્મ, લાભ જ કરતો રહ્યો છે તો શા માટે તેમાં વચ્ચે આવવું જોઈએ ?

‘શાસ્ત્રનું પ્રત્યેક વચન અને શાસ્ત્રો ઉપર રચાયેલા પૂજ્ય પુરુષોના ગ્રંથોનું પ્રત્યેક વચન પરિપૂર્ણ સત્ય છે. એમાં કોઈ ફેરફારને અવકાશ નથી’ એવી આપણી અડોલ શ્રદ્ધાએ જ પરમાત્મા મહાવીરદેવના શાસનની સુસ્થિરતાને બળવી રાખી છે. શું આવી સુસ્થિરતાને, લાઈટમાં આવી જવા માટે અપનાવેલી શાસ્ત્રવચન-વિરોધની તરફીબથી હચમચાવી મુકાય ખરી ? ના....

કરજો....એવું કેઈ પાપ; કેઈ પણ વ્યક્તિ ના કરજો—સહુ શાસ્ત્રની બંધારણીય મર્યાદાઓને; વ્યવસ્થાઓને અને સુવિહીતોની પરંપરાઓને ભારે બહુમાનથી શિર ઝુકાવો અને દેવાધિદેવના શાસનને વધુ ને વધુ મજબૂત બનાવો.

અયોગદ્વાત્રિંશિકામાં કેવી સુંદર વાત કરી છે કે, “હે પ્રભો ! તારા શાસનને વરેલા શિષ્યોએ જે તે વાતમાં બળવો પુકાર્યો નથી; અને તારા પ્રત્યેક વચનને ચુસ્તપણે તેઓ વળગી રહ્યા છે માટે જ તારા શાસનની; શોભાની પૂરબહાર કેવી ખીલી ઊઠી છે ? ”

ત્રિલોકગુરુ પરમાત્મા મહાવીરદેવના શાસનની સુરક્ષા માટે સેંકડો નહિ; હજારો-લાખો બલિદાનો દેવાયાં છે; એ શાસનનું રખોપું કરવા માટે રાજકુમારો અને રાજાઓએ રાજ્ય છોડ્યાં છે; શ્રીમંતોએ વૈભવ ત્યાગ્યા છે; નારીઓએ અખૂટ બળ કેળવ્યું છે; બાળકો, બાળિકાઓ, ગરીબો અને તવંગરો—સહુ એના રખોપા બન્યા છે. આખ્યાંતાં આક્રમણો એ શાસન ઉપર; પરંતુ ઢાલ બનીને ઊભા રહ્યાંતા એ શાસનપ્રેમીઓ ! અવસર આવતાં પોતાના દેહની જ દીવાલો બનાવીને બાળક્યાંતા હુમલાઓ !

એવા તો કેટલાય કાલકસૂરિ જુઓ; કેટલાય વસ્તુપાળો—તેજપાળો, કુમારપાળો, કેટલાય જગદૂશાહો અને ભામાશાહો, કેટલાય સાકરીઆ શેઠો; ભીમા કુંડલી-

આઓ, કેટલીય સુલસાઓ, રેવતીઓ અને યશોદાઓનાં આ શાસનને પ્રદાનો છે ! ના....શાસનના આ ગગનમાં ચંદા-સૂરજ એકેકા જ નથી, અહીં તો એવા સેંકડો ચંદા-સૂરજોનાં તેજ તપી રહ્યાં છે.

હજારો વર્ષોનો આપણો આ છે ગૌરવવંતો ઇતિહાસ. આના મૂળમાં સમાઈ છે શાસ્ત્રચુસ્તતા. જેમને શાસનપતિ ઉપર અપાર ભક્તિ હતી એમણે સહુએ શાસનપતિની શાસ્ત્રાજ્ઞાઓને સદૈવ શિરસાવંધ કરી. એ આજ્ઞાઓ સાથે કોઈએ કદી અડપલું ન કર્યું ! એની સાથે ચેડાં કરવામાં અંત ભવપરંપરાનું દર્શન કર્યું.

જ્યાં સુધી આ શાસ્ત્રચુસ્તતા જળવાઈ રહેશે ત્યાં સુધી ખીજ લાખો વિભૂતિઓ પોતાના સર્વસ્વનું પ્રદાન એ જિનશાસનને કરતી જ રહેશે. એથી અખંડિત રીતે; અડોલ ઊભેલું એ જિનશાસન ભવસાગર તરવૈયાઓ માટે આશીર્વાદસમું બની રહેશે. સમગ્ર જીવનસૃષ્ટિની મા બની રહેશે; મૈત્રી, પ્રમોદ, કરુણા અને માધ્યસ્થ્ય ભાવનાથી માંડીને સર્વવિરતિ ધર્મનો પવિત્રતમ સંદેશ સમગ્ર વિશ્વમાં પ્રસરાવતું રહેશે.

ખૂબ જ દુઃખની વાત છે કે આવા વિશ્વકલ્યાણકર; શાસનના બંધારણ સાથે ચેડાં કરાઈ રહ્યાં છે. કેટલાક અજ્ઞાન જીવોને ‘જમાના’ ના ભડકામાં પ્રકાશ દેખાયો છે અને ફાવે તેમ-આડેધડ-ખોલવાનું શરૂ કરી દીધું છે. મનમાં શંકા પેદા થઈ જાય છે કે આવું કરનારાઓ શું અતીવ

ભોગરસિક હશે ? એથી જ એ ભોગો તરફ લાલ આંખ કરતી શાસ્ત્રાજ્ઞાઓ એમને ખૂંચતી હશે ? માટે જ તે શાસ્ત્રાજ્ઞાઓમાં પરિવર્તન કરવાની ગુલબાંગો તેમણે ચલાવી હશે ? આ જ કારણે સાધુ-સાધ્વી સંસ્થાને પાળવાની શાસ્ત્રાજ્ઞાઓ ઉપર એ ભોગરસિક માણસોએ કુકારાઘાત કરવાનું ગણતરીપૂર્વકનું; છતાં બેવકૂફીભર્યું સાહસ કર્યું હશે ?

શું હશે એમના અંતરમાં ? એ બાણે...

પણ કેટલી બેહુદી વાતો એ જૈન કહેવાતા લોકો કરી રહ્યા છે ! એ લોકો કહે છે કે, ‘આ જમાનામાં ભગવાન મહાવીરે કરેલી કેટલીક આજ્ઞાઓ પાળી શકાય તેમ નથી માટે આપણે જ અગમચેતી વાપરીને તેમાં ફેરફારો કરવા જોઈએ.’

આમ કહીને તે ફેરફારો સૂચવતાં તે દયાપાત્ર જીવો કહે છે. (૧) ‘આપણાં સાધુ-સાધ્વીઓ પરિશ્રુતી બદીથી મુક્ત રહી શકતાં નથી માટે આપણે જ તેમને અમુક રકમ સુધીની સંપત્તિ રાખવાની રજા આપી દેવી જોઈએ, જેથી તેમને દાંભ ન સેવવો પડે !

(૨) વિકારો કોના નિમૂર્ણ થયા છે ! માટે સાધુ-સાધ્વીને વર્ષમાં એક બે કે ત્રણ વાર સંસારસુખની પણ રજા આપી દેવી જોઈએ !

(૩) હવે તો સરકાર જ પાણીમાં દવાઓ નાંખીને તેને અચિત્ત(!) કરી દે છે, માટે ઉકાળેલું જ પાણી પીવાનો આગ્રહ છોડી દેવો જોઈએ !

(૪) ‘માઈક’માં બોલવા તૈયાર ન હોય તેવાં સાધુ-સાધ્વીને મુંબઈમાં પ્રવેશના દેવાં ન બેઈ એ !

(૫) આપણા સાધુજીવનનું પાલન અત્યંત કઠિન છે માટે યાવજીવ માટે હવે સાધુ-સાધ્વી થવાની પ્રતિજ્ઞા ન દેતાં પાંચ પાંચ વર્ષ માટે સાધુ-સાધ્વી બનવાની પ્રતિજ્ઞા આપવી. પાંચ વર્ષ પૂરાં થતાં ઘરે જવું હોય તો બીય અથવા ફરી પાંચ વર્ષ માટે સાધુ થાય...’વગેરે.

કેટલી બેહૂદી વાતો ! ધડમાથા વિનાના કેવા આક્ષેપો ! પૂજનીય સાધુસંસ્થાનું કેટલું બેહૂદુ ચિત્રણ ? આજે પણ શાસનપતિ પરમાત્મા મહાવીરદેવની કઠોરમાં કઠોર આજ્ઞાઓને ભારે ઉમંગથી પાળનારા પૂજનીય સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતો સંક્રાંતિ સંજ્યામાં છે. લગભગ એંસી ટકા જેટલી શુદ્ધિ અને શુદ્ધિસાપેક્ષતા તો આજેય દેખાઈ રહ્યાં છે. આવા સમયે કેટલાક કહેવાતા જૈનોએ કલમના, વિદ્વાતાના કે શ્રીમંતાઈના બેરે કેવી ભાંડણલીલા આચરી છે ! નરદમ જૂઠા આક્ષેપો ! અને અનધિકૃત ચેષ્ટાઓ ! જે માણસોની જૈનસંઘમાં કશી કિંમત નથી એવા માણસોને સાધુ-સાધ્વી સંસ્થાના હિતની વાતો કરવાનો અધિકાર પણ શું હોઈ શકે ? જેમને ત્યાગીસંસ્થા તરફ લેશ પણ પૂજ્યભાવ નથી એ લોકો ત્યાગીસંસ્થાના હિતની વાતો કરવા બેઠા છે !

અસ્તુ. એમની ભાંડણલીલાને એ જાણે. એમના મનસૂબા કદી પૂરા થવાના નથી; એમની આકાંક્ષાઓ એમના હિલની બહાર જઈ શકનાર નથી. એમનું ધાર્યું

આજે તો થઈ શકે તેમ નથી જ; કેમકે જિનશાસનની ચુસ્ત વફાદારી ધરાવનારો ત્યાગીવર્ગ ઘણી મોટી સંખ્યામાં ચારે બાજુ ભ્રમણ કરી રહ્યો છે. ‘રખે ! કોઈ બિંધતો ઝડપાઈ જાય’ તે ભયથી ‘જગતા રે’જો’નો સાદ ચારેકોર નાંખી રહ્યો છે !

વિશ્વહિતકર જિનશાસનના આજ્ઞા-બંધારણને આપણે સહુએ ચુસ્તપણે વફાદાર રહેવું એ જ ચતુર્વિંધ સંધનું એકનું એક કર્તવ્ય છે. આ જ આપણી પ્રવચન-ભક્તિ છે કે આપણે સહુ પાળી શકાય તેવી શાસ્ત્રાજ્ઞાઓને જીવનમાં ઉતારીએ; પ્રમાદાદિના કારણે ન પાળી શકાય તેવી આજ્ઞાઓના અડીખમ પક્ષપાતી બનીએ; એના પૂર્ણ પ્રેમી બનીએ. પછી વિશ્વસકેની નીતિનાં ભુમરેંગ આપણી ઉપર ત્રિકાળમાં ફરી શકનાર નથી.

વિશ્વકલ્યાણકર શાસનને કે એના કોઈ પણ અંગને ધક્કો લગાડી દેવા જેવું પાપ આ જગતમાં ખીજું કયું હશે ? કેવી કમનસીબીની વાત છે કે જૈનકુળમાં જન્મેલા કેટલાક લોકો આવા હીચકારા પાપનો ભોગ બની ગયા છે ! આ લોકો પાસે આવી ગયેલી શ્રીમંતાઈ, વિદ્વત્તા કે કોઈ પ્રકારની સત્તાનો ચડી ગયેલો નશો જ એમને આવી બિહામણી રીતે નચાવી રહ્યો હોય છે. એમની પાસે શ્રીમંતાઈ વગેરેનું પરિણામ ન હોત તો આ બિચારાઓ આવું અધોર પાપકર્મ કદી ન કરત.

જે પૂજનીય વર્ગના ચરણોને જેઓ કદી ભાવથી સ્પર્શ્યા નથી એવા માણસો એ વર્ગનો આખો ય દોર

પોતાના હાથમાં લઈને તદ્દન બેહૂદી વાતો ઉઘાડેછોગ રજૂ કરવાનું સાહસ કરે એ કેટલું બેવકૂફીભર્યું ગણાય ?

કોઈ બંધુ અનંતાનંત સિદ્ધભગવંતોના અસ્તિત્વની જ કુર મરકરીઓ ઉડાવે છે. એ બાપડા(!) ઉપરથી નીચે ન પડી બચ એ માટે સિદ્ધશિલાની શાસ્ત્રકારોએ કલ્પના કર્યાનું અતિક્ષુદ્રતાભર્યું વિધાન કરે છે. મહાવિદેહક્ષેત્ર અને સીમંધરસ્વામી ભગવાનની પણ હસ્તી માનતા નથી. આવા લેખકો અને ચિંતકો અજસીઆની જેમ કુટી નીકળ્યા છે. પૂ. પાદ સૂરિપુરંદર શ્રી હરિભદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજએ કહ્યું છે કે, “અબળતાં પણ શાસનની મલિનતાનું પાપ જે કરે તે અનંતસંસારી થાય.”

હાય ! આ બિચારાઓનું શું થશે ?

જેર....આવા લોકોનાં ટોળાંનાં ટોળાં આજે તો શહેરોમાં ઘૂમી રહ્યાં છે. આપણે અકબાઈ જઈને એમને ઠપકો આપ્યા કરીએ એ બરાબર નથી. વળી આ લોકોની પ્રવૃત્તિથી આપણે હતાશ થઈ જવાની પણ જરૂર નથી. યાદ રાખો કે આપણી પાછળ અનંતાનંત પંચ પરમેષ્ટી ભગવંતોનું બળ છે. આપણે પોતે વ્યક્તિ તરીકે ખૂબ જ નાની વ્યક્તિ છીએ એ નિઃશંક વાત છે; પરંતુ અત્યંત મહાન પરમેષ્ટી ભગવંતોના આપણે પ્રતિનિધિ છીએ એથી આપણે ઘણા જ મહાન છીએ.

આપણા આ ગૌરવને કદી ન વીસરીએ. એ ગૌરવ-માંથી ઉત્પન્ન થતી ખુમારીનું સદા જતન કરીએ.

✓ સૂર્યમનું પ્રચંડ બળ

✓ શ્રી જિનશાસનમાં સંખ્યાને એક બળ તરીકે ગણવામાં આવેલ નથી; અહીં તો ગુણવત્તા જ બળ છે.

✓ હજારો ગાડરો સામે એક જ સિંહ બસ નથી? હજારો સર્પોને એક જ મોરલો ભડકાવી દેતો નથી?

✓ લાખો તારલાઓ એક ચન્દ્રના તેજની કદી બરોબરી કરી શકવાના છે?

✓ પાંચ શેર પાણીથી મિશ્રિત થયેલા એક શેર દૂધના પાનથી કદી કોઈને શક્તિ આવી છે? દૂધ તો પાણેર જ કાં ન હોય પણ જો તે શુદ્ધ હોય તો તેનામાં શક્તિ લાવી દેવાનું સામર્થ્ય પડેલું છે.

✓ જ્યારે આપણે અસીલ બળવાન છે ત્યારે તેના વર્કીલ બનીને કેસ લડવામાં હિચકિચાટ શાનો? રે! બિંધતા કેસ લડીએ તો ય છૂત મળે તેવું ઠોસ સત્ય આપણા પક્ષે છે.

✓ પણ જો આપણે જ એની બલવત્તા અને ગુણવત્તા પ્રત્યે શંકિત બની જઈશું તો કોઈ નબળો દુબળો પણ આપણી ઉપર ચડી બેસીને આપણને પરાજિત કરી બીજા તેમાં કરી નવાઈ નથી.

✓ અંતરમાં એક વાત કાયમ માટે કોતરી નાંખો કે વિશ્વમાં બળ સંખ્યાનું સાચું નથી; પરંતુ ગુણવત્તાનું જ

સાચું છે. પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્ હરિભદ્ર-
સૂરીશ્વરજી મહારાજએ સ્તવપરિજ્ઞાના ૧૨૬મા શ્લોકમાં
સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જણાવ્યું છે કે, ‘જેના પક્ષે ઘણા હોય
તે પક્ષ સાચો એવો નિયમ નથી; જેના પક્ષે થોડા હોય
તે પક્ષ ખોટો એવો પણ નિયમ નથી પરંતુ જેના પક્ષે
અમૂઢ [શિષ્ટમાન્ય] ભાવ હોય તે એક વ્યક્તિ હોય તો
પણ તેના પક્ષે ખીચોખીચ સત્ય છે એમ કહેવું ભેઈએ.’

✓ અમૂઢ એટલે શિષ્ટ. આપણા પરમાત્મા તો શિષ્ટોના
ય શિષ્ટ છે. સર્વશિષ્ટોને તે માન્ય છે. એમનાં વચનોને
ચુસ્ત રીતે વળગી રહેવું એ જ આપણી અમૂઢતા; એ જ
આપણી શિષ્ટતા.

✓ જો આ મૂડી આપણી પાસે હોય તો સંખ્યાની
બહુલતા ભલે વિરોધપક્ષે પડી હોય તેથી ગભરાઈ જવાની
લગીરે જરૂરી નથી.

✓ અજૈન દષ્ટિએ અજૂને સ્વપક્ષે માત્ર શ્રી કૃષ્ણને
માંગ્યા; અને મૂર્ખ એવા દુર્યોધને કોડોનું સૈન્ય માંગ્યું.
એક બાજુ એક હતા; બીજી બાજુએ કોડો હતા. છતાં
વિજય કોણ પામ્યું એ વાત સહુ જાણે છે.

✓ તો હવે આપણે પણ હતાશ થવાની કશી જરૂર
નથી. આર્યાવર્તના ચાર પુરુષાર્થની સંસ્કૃતિના બંધા-
રણની રક્ષા કાળે અસંશયી અને અમૂઢ બનીને કમર
કસીએ....પછી અંતિમ વિજય આપણો જ છે. શક્ય
એટલું શાસ્ત્રચુસ્ત જીવન જીવવાથી અને શાસ્ત્રવચન

પ્રત્યેના અવિહુડ રાગથી આત્મામાં સૂક્ષ્મબળની ઉત્પત્તિ થાય છે. સૂક્ષ્મબળના સ્વામીએ જ જિનશાસનની પ્રભાવના કરી શકે છે. એમની પ્રભાવકતાની પાસે આધુનિક બુદ્ધિ-ભ્રવીએ કે શ્રીમંતોની ધર્મપ્રચારકતા તો સાવ વામણી લાગે. શ્રી જિનશાસનની રક્ષા અને એનો વ્યાપ સિદ્ધ કરવાની તાકાત પ્રભાવકોમાં છે, નહિ કે ખેતરમાં ગોડવેલા; ભૂંસા ભરીને તગડા દેખાતા કરેલા ચાડીઆ જેવા પ્રચાર-કોમાં. એમની તૂતૂડી કેટલું ગાઈ શકે ? એમના આભાસી ચમકારાઓમાં અંબઈ જવાની આપણે જરા ય જરૂર નથી. સૂક્ષ્મના બળની તાકાત કેટલી છે તે વિચારીએ.

✓ મોટા વૃક્ષોને ઊખેડીને ધરતી ઉપર પટકી નાંખવાની પ્રચંડ શક્તિ ધરાવતો વંટોળીઓ એકાએક આવું વિરાટ સ્વરૂપ પકડતો નથી. સૌ પ્રથમ તો એનું એક જ એવું સૂક્ષ્મ બિંદુ હોય છે જે શાન્તિથી રેતીમાં ચક્કર ચક્કર ધૂમરીઓ લેતું હોય છે. એ વખતે એકાદ પણ રજકણને એ બિંચકતું નથી. મોટાં દૈત વૃક્ષોને ઊખેડી નાંખવાની ખેડી તાકાત વાયુના આ પ્રશાન્ત બિંદુમાં પડી છે. એની એ સ્થિરતામાં જ એ તાકાત ધરખાયેલી છે. આથી જ એક લેખકે કહ્યું છે, “સ્ટીલનેસ ઈઝ સ્ટ્રેન્થ.”

✓ અનેકાનેક જીવોમાં ઊગીને વ્યાપી ગયેલાં ક્રોધાદિ કષાયોનાં જંગલોને ઊખેડી નાંખવાની તાકાત વંટોળસમી સંતવાણીમાં પડી છે. પણ એ વાણીના ઉદ્ભવસ્થાને પરમાત્મધ્યાનની ખેડી શક્તિ પડેલી હોય તો જ.

આપણે આ સૂક્ષ્મ તાકાત મેળવવી જ રહી. એના વિનાની વાતોને ફેંકાફેંકીથી વધુ કાંઈ જ ન કહી શકાય.

થોડાક જ પ્રયત્ને ઘણું કામ સૂક્ષ્મના બળથી સિદ્ધ થાય છે. દસ હજાર માનવોની એક સભા છે. વિદ્વત્તાના અતિસ્થૂળ બળને ધરાવતો વક્તા મંચ ઉપર આવે છે, સભાને શાન્ત રાખવા માટે ભારે બૂમરાણ મચાવે છે. માંડ સભા શાન્ત થાય છે.

થોડાક સૂક્ષ્મ બળનો સ્વામી આ જ સભાને માત્ર હાથ ભીંચો કરીને શાન્ત પાડી દે છે. જ્યારે વિરાટ સૂક્ષ્મ-બળનો માલિક માત્ર મંચ ઉપર આવતાં જ એના દર્શનમાત્રથી સભા શાન્ત થઈ જાય છે.

ક્રોધની આગ એકતા સ્થૂલ શબ્દોમાં જે તાકાત છે એના કરતાં અનેકગણી તાકાત અક્રોધની નિષ્ક્રિયતાના સૂક્ષ્મ બળમાં છે.

પિતા દિવસે સુધી મૂંગા જ રહે તેને તોફાની બાળક કદી ખમી શકતું નથી.

આંખ ઉઘાડીને જોવાથી તો પાંચ-પચાસ વસ્તુ દેખાય. જ્યારે બંધ આંખોની નિષ્ક્રિયતામાં હજારો બંધ વસ્તુઓ દેખાય.

લખેલ કાગળમાં તો થોડું જ વંચાય; જ્યારે કેરા કાગળમાં તો ઘણું વંચાય.

કોણ મહાન ? હાથી કે મહાવત ?
મહાવત કે અંકુશ ?

અંકુશ કે બુદ્ધિ ?

• બુદ્ધિ કે આત્મા ?

પરમાત્મા મહાવીરદેવે ૧૨૧૧ વર્ષ સુધી સાધના કરીને સૂક્ષ્મનું જે પ્રચંડ બળ પ્રાપ્ત કર્યું તેણે કેટલા બધાને પમાડ્યા ? થોડા જ શબ્દોમાં ચંડકૌશિકને ઠંડોગાર કરી દીધો !

એથી જ આજે એ પરમપિતાનું શાસન અવિચ્છિન્ન-પણે ચાલે છે. જ્યારે અનુયાયીઓની સંખ્યામાં બહુમતિ ધરાવતા ગોશાલકતા મતનું નામ નિશાન ક્યાંય શોધ્યું જડતું નથી.

આથી જ સહુને એક વાત બેધડક કહેવાનું મન થાય છે કે સહુ સૂક્ષ્મ-બળને ઉત્પન્ન કરી આપતા શાસ્ત્રનીતિના જીવનને આરાધો; અને પછી જરા ચ હતાશ થયા વિના શાસન ઉપર આવતાં આક્રમણોને ખાળો. આક્રમકોના હાંત ખાટા થઈ જાય એવા પડકારો સાથે મેદાનમાં પડો.

આ વિષયમાં સ્તવપરિણાકારે સ્પષ્ટ કહ્યું છે કે, 'એવાં આક્રમણોથી શાસનરક્ષા કરવાની સહુની ફરજ છે; માત્ર સંસારત્યાગી સાધુની જ ફરજ છે એમ નહિ; પરંતુ ગૃહસ્થ શ્રાવક અને શ્રાવિકાની પણ ફરજ છે. વડીલોની જેમ નાતકડા ખાળની પણ ફરજ છે. જેનામાં એ તાકાત હોય તેણે તેને અજમાવવી જ જોઈ એ. કોઈની નિષ્ક્રિયતાને જોઈને બીજાથી નિષ્ક્રિય બેસી રહેવાય નહિ.

શ્રી જિનશાસનની રક્ષા કાળે કેઈ પણ નીતિ એકધારી રહેતી નથી. ક્યારેક સંરક્ષણાત્મક નીતિ અપનાવવી પડે તો ક્યારેક આક્રમણાત્મક; ક્યારેક હકારાત્મક તો ક્યારેક નકારાત્મક; ક્યારેક સામનીતિ તો ક્યારેક ભેદ કે દંડ નીતિ.

કેટલાક લોકોને નકારાત્મક નીતિ તરફ ભારે સૂગ હોય છે. આવા લોકો પગતળે બળતું જોતા નથી. અને સામી વ્યક્તિની નકારાત્મક નીતિને વખોડવા લાગી જાય છે.

નિરોધ, નસબંધી, છૂટાછેડા, ગર્ભપાત, સિનેમા આદિ પાપોનું કેઈ પણ આર્થ ખંડન જ કરશે; પણ એની સામે તરત બૂમરાણુ મચે છે કે, ‘આ ચિંતક બધી વાતનું ખંડન જ કર્યા કરે છે. દરેક વાતમાં એમનો અભિગમ નકારાત્મક જ હોય છે.’

વળી હોટલ, કલબ, ભૂમખાના, પાર્ટીઓ વગેરેનું ખંડન થાય એટલે વળી એ જ આક્ષેપ કે, ‘ચિંતકશ્રીનો અભિગમ નકારાત્મક છે.’

આમ દરેક વાતમાં પેલા ચિંતકશ્રીની વિચારધારાને નકારાત્મક કહીને વગોવવાની સુંવાળી ફેશનનો આશ્રય લેવાય છે અને શાણી શીખામણુ દેવાય છે કે, ‘કાંઈક હકારાત્મક [positive] બતાડો તો સારું.’

સ્થૂળ ચિંતનમાં તો આવા આક્ષેપો ખૂબ વિચારણીય ઠરી જાય છે. પરંતુ જરાક ઊંડા ઊતરવામાં આવે તો

તરત પેલી કહેવત યાદ આવી જાય છે. ‘ગાંડી સાસરે જાય નહિ અને ડાહીને શિખામણુ દે.’

અરે ! ભલા ! જે નિરોધ, છૂટાછેડા, ગર્ભપાત, સિનેમા વગેરે નવા જમાનાનાં પાપો છે તે બધાંય પોતે જ શું નકારાત્મક નથી ? આર્યધર્મનાં તમામ શાસ્ત્રોએ હકારાત્મક રીતે સ્પષ્ટ દર્શાવ્યું છે કે, શીલ પાળો... [જમાનાવાદી કહે છે, “આ જમાનામાં નહિ બને.”]

કે, સ્વદારા સંતોષ કેળવો... [સિનેમાપ્રિય કહે છે કે, ‘એ નહિ બને.’]

કે ધરતું બનાવેલું ખાવાનો આગ્રહ રાખો. [હોટલોમાં જનારા કહે છે, ‘એ નહિ બને.’]

કે ભગવદ્ભક્તિ કરો, [નાસ્તિકતાનો પ્રેમી કહે છે કે, ‘એ નહિ બને.’] જુઓ..... બધેય નકારાત્મક વાત...દરેક હકારાત્મક વિધાનોનું ખંડન, સિવાય કાંઈ જ નહિ.

પોતાની બધી જ વાતો આ રીતે ખંડનાત્મક અને નકારાત્મક હોવા છતાં, એ વાતોનું કોઈ ખંડન કરે કે એની તરફ નકારાત્મક અભિપ્રાય દર્શાવે એટલે તરત હા...હુ...મચી જાય.

કોઈ પણ સાચા સંત કહેશે જ,

કે નિરોધ ન વપરાય.

આ. ૪

કે નસખાંધી ન જ થાય.

કે સિનેમા ન જ ભેવાય.

કે હોટલોમાં ન જવાય. વગેરે.....

તરત જમાનાપ્રેમીઓ ગોડીરો મચાવે છે. હકીકતમાં શીલનું ખંડન કરતું નિરોધનું સાધન જ નકારાત્મક છે અને નિરોધનું ખંડન કરતું સંતવચન તો બેશક હકારાત્મક છે. કેમકે હકારાત્મક શીલના ખંડનનું એ ખંડન બનીને હકારાત્મક થઈ જાય છે.

શીલના ખંડનને હકારાત્મક કહેવાય. પરંતુ ખંડનના ખંડનને તો હકારાત્મક કહેવાય. તમે જ નિરોધના ખંડન કરનારને પૂછજો કે, ‘આ રીતે તમે ખંડન કરો છો તો હવે કરવું શું? કાંઈક હકારાત્મક વલણ લઈને બતાડો.’

તરત તે કહેશે કે, ‘જે કરવાનું છે તે બધું જ શાસ્ત્રમાં જ છે. અમારે નવું કશું જ કાંઈ કહેવું નથી અને કરવું પણ નથી. નિરોધાદિ ન વપરાય; એનો સીધો અર્થ એ જ કે શાસ્ત્રનીતિનું શીલ પાળવું જોઈએ.

કેવી અવળી ગંગા વહી રહી છે? શીલનું ખંડન કરનારા નિરોધના પ્રચારકોને હકારાત્મક વલણવાળા કહેવાય છે. જેઓ હકીકતમાં સ્પષ્ટ રીતે નકારાત્મક નીતિના અનુયાયી છે અને નિરોધનું ખંડન કરીને શીલ તરફ સહુની નજર દોરનારા સંતો નકારાત્મક લાગે છે.

જેઓ હકીકતમાં સ્પષ્ટ સીતે હકારાત્મક નીતિના ચુસ્ત અનુયાયી છે.

ચોર કોટવાળને હાંડે તે આનું જ નામ.

ખેર...આ સ્પષ્ટીકરણ જો સંસ્કૃતિપ્રેમીઓને થઈ જશે તો જ્યાં ત્યાંથી 'નકારાત્મક વલણ' કહીને લાંડવાની નીતિ સામે પડકાર કરવાની તાકાત જન્મ પામશે. અને એમ થતાં નિત્ય નવલી પડકાર-શક્તિઓનો પાદુર્ભાવ થતો જશે. આ જ કારણથી આ વાતને અહીં સ્પષ્ટ કરી છે. છેલ્લાં પાંચ દસ વર્ષમાં જ બુદ્ધિશીલીઓએ Positive thinking નો આકર્ષક વિચાર રજૂ કરીને અચ્છામાં અચ્છા સંસ્કૃતિપ્રેમીઓને બાધા બનાવી દીધા છે; એમની શક્તિઓને ઘણો મારવામાં સફળતા મેળવી છે.

હવે એ પછડાટની ઠળ વળવી જ જોઈએ. સહુએ જોડા થવું જોઈએ.

હવે ખીખ જ આત્મનિરીક્ષણની દિશા તરફ ખૂબ ગંભીર બનીને આપણું ધ્યાન દોરીએ.

જમાનાવાદી ટોળાને વખોડવાની નીતિ ક્યારેક ભલે અત્યંત અનિવાર્ય અને આવશ્યક બની રહે; પણ કાયમ માટે તો તે નીતિ સારી નથી જ. ધર્મપ્રેમીઓ સદૈવ ખરાબને ખરાબ કહ્યા જ કરે એ પરિસ્થિતિ દુઃખદ છે. એમાં પલટો લાવવો જ જોઈએ. જમાનાપ્રેમીઓએ આર્ય-સંસ્કૃતિના બંધારણીય માળખાને છિન્નસિન્ન કરી દેવામાં જરાય કચાશ રાખી નથી એ વાત ઘણા અંશે

સાચી છે, છતાં જમાનાનો કેટલોક પવન ધર્મપ્રેમીઓને પણ લાગ્યો છે; અને એના પાપી સ્પર્શે અનેક ધર્મી-જનોનાં જીવન કલંકિત બનવા લાગ્યાં છે. આવી સ્થિતિમાં દંભને પ્રવેશી જવાની ઘણી મોટી ફાવટ આવી છે. ધર્મપ્રેમીઓના જીવનની શિથિલતાઓને ઢાંકવા માટે પણ બીજાઓને ભાંડવાની નીતિ તો રાજકારણની રીતે અનિવાર્ય બની રહે તે સ્વાભાવિક છે.

મોંઘવારી, ઝેકારી વગેરે પુષ્કળ પ્રમાણમાં વધી જાય તે વખતે જનતા બળવો ન કરી એસે તે માટે ગવર્નમેન્ટ પરદેશી આક્રમણના ભયને કે એવી કોઈ બાબતને જોરશોરથી ગજવી મૂકે છે ને ?

ધર્મપ્રેમીઓનાં જીવન તો નીર જેવાં નિર્મળ હોય. કદાચ કોઈ અઘોર પાપોદય જાગે અને કોઈ પાપે જીવન કલંકિત થાય તો સદ્ગુરુની પાસે જઈને તેનું શુદ્ધિકરણ ક્યાં નથી થતું ? એ પછી પણ પાપનો એ ઘા સદા દૂઝતો રહે તો નિર્દોષ રીતે ભક્તજનોને પણ ક્યાં નથી કહી શકાતું કે, ‘તમે માનો છો એટલો સારો હું નથી જ.’

જો એકરાર કરવાની આટલી તાકાવ નહિ કેળવાય તો ઉત્તરોત્તર મોટા પાપે જીવન ખરડાતું રહેશે; જીવ ધીકો બનતો જશે અને જગત-વંચનારું ઘોર પાપ આત્માને દુર્ગતિઓમાં ધકેલી મૂકશે.

આ વિષયમાં કેટલાક ધર્મીજનોની સ્થિતિ ઠપકા-પાત્ર બની છે એવું વિધાન કરવામાં આવે તો તે ઘણા અંશે સાચું હશે.

પર-દોષને ભાંડવાની દીવાલ ઊભી કરીને એના ઓઠા નીચે બે સ્વદોષનું ધૂમ સેવન થતું રહે તો બેધડક રીતે કહેવું પડશે કે એકવીસમી સદીમાં ફેલાતાં જતાં પાપો માટે પ્રધાનતયા ધર્મીજનો જ જવાબદાર છે; જમાનાપ્રેમીઓનો નંબર બેલાશક તેમની પછી છે.

પવન ગમે તેટલો ઠંડો હોય અને સૂસવાટાબંધ વાઈ રહ્યો હોય પરંતુ બે દેહ કસરતે કસાયેલો હોય તો એની ઉપર પવન કાંઈ જ કરી શકતો નથી.

જમાનાવાદના પવનોને એકાન્તે દોષ કાં દેવો ? બે પોતાનું જ સ્વરૂપ નિર્બંજ હોય તો ટૂંકમાં એટલું જ જણાવવું આવશ્યક લાગે છે કે બીજી બધી વાતો કરવાનું બંધ કરી દઈને દરેક ભારતીય ધર્મનો ધર્મપ્રેમી વર્ગ પોતે જ મજબૂત બને એ માટે ભગવદ્ભક્ત બને; આત્માથી પવિત્ર બને...અને શાસ્ત્રચુસ્ત બને.

આથી સૂક્ષ્મનું જે પ્રચંડ ગળ ઉત્પન્ન થશે એના એકેકા વિરોધાત્મી પ્રહારોનું પ્રકૃતિ મંડળ હલબલી ઊઠશે, પાપીઓની પાપવાસનાને એ ધ્રુજવશે; દુરાચારીના દુરાચારને એ જેર કરશે; ધનલંપટોની લંપટતાને એ નિખાણ કરશે; રસલોહુપીઓની લોહુપતાને એ જળ્લે કરશે.

સૂક્ષ્મની શક્તિ અચિન્ત્ય છે. સહુ એનું જ ઉત્પાદન કરે; એનું જ જતન કરે; એનું જ સંવર્ધન

અંતરમાં ધર્મશાસન પ્રત્યેનો અહોભાવ પ્રગટ થઈ ને રહેશે.

જો ખરેખર આપણાથી જ ધર્મશાસનની રક્ષા થતી હોત તો ધર્મશાસનની કચારની ઘોર ખોદાઈ ગંઈ હોત; કેમકે રક્ષક તરીકેની જવાબદારીના વિષયમાં આપણે દેવાળું કાઢ્યું છે. રક્ષકોની ઘણી પ્રવૃત્તિઓ છે, જે સખ્ત ઠપકાને પાત્ર બને તેમ છે.

એટલે જ એ વાત સ્પષ્ટ થઈ જાય છે કે શાસનની રક્ષા કહેવાતા રક્ષકો કરતા નથી પરંતુ એ સ્વયં રક્ષિત છે.

વીરશાસન એકવીસ હજાર વર્ષ સુધી અવિચ્છિન્નપણે ચાલવાનું છે, એમાં એનું સ્વયંરક્ષિતતાનું બળ જ મુખ્ય કારણ છે. ગમે તેટલાં આક્રમણો આવે; ઘર-માંથી અને પરઘરમાંથી...પણ સર્વહિતકર શાસનની ઇમારતની કાંકરી પણ ખંખેરવાની કોઈની તાકાત નથી.

જમાનાવાદના—જગતમાં વ્યાપીને ઊભરાઈ ગયેલાં —પાપો તરફ નજર કરતાં આ વિધાનમાં શંકા જાગી જાય તે સહજ છે, પણ જો થોડોક વિચાર કરવામાં આવશે તો એ શંકા ક્ષણભંગી બની રહેશે.

ધર્મશાસન જેમ સૌમ્ય છે તેમ ઉગ્ર પણ છે જ. સારા આત્માઓની તે રક્ષા કરે છે તો દુષ્ટોને તે આપમેળે નાશ થવા દે છે.

સમસ્ત પ્રકૃતિ ધર્મશાસનની તાબેદાર છે. પ્રકૃતિના કોપ દ્વારા અનેક વખત આ ધરતી દુષ્ટાત્માઓના ભારથી હુણવી થઈ છે. ફરી ધર્મશાસનની પૂરબહાર ખીલી બિડી છે.

આધિદૈવિક સૃષ્ટિ પણ એ જ ધર્મશાસનની તાબેદાર છે. દેવાત્માઓના આગમન; દેવાત્માની દૈવી શક્તિઓનો ઉપયોગ વગેરે દ્વારા પણ ધર્મશાસન પોતાના બળને વ્યક્ત કરે છે. જગતના કોઈ ખૂણે પડેલા એક મહાત્માના જીવનમાં વિશ્વકલ્યાણની ભાવનાની આગ એ મૂકે છે. એનો મહાનલ બતાવે છે. અને સૂક્ષ્મ રીતે પ્રગટતી અવ્યક્ત એ આગમાં પાપવાસનાઓના અસંખ્ય ઉકરડાઓને સાફ કરી દેવાનું સામર્થ્ય મૂકી દે છે; જે પોતાનું કાર્ય અવશ્ય બજાવે છે.

ધર્મશાસનને સમુદ્રની ઉપમા આપી શકાય. પ્રાણુ-વંતા દેહને એ પેલે પાર મૂકે છે, નિઃપ્રાણુને એ બિંચકીને પાછા ફેંદી દે છે.

આવા સ્વયંસુરક્ષિત ધર્મશાસન પાસે તો આપણે આપણી દયાની; રક્ષાની પ્રાર્થના કરીએ એ જ અત્યંત સમુચિત છે.

અહીં પ્રશ્ન થશે કે તો પછી ધર્મશાસન ઉપર આવતાં આક્રમણોને ખાળવા માટે, આતતાયીઓ સામે ઉચ્ચતા લાવવા માટે, શાસનપ્રેમીઓમાં બળ વધારવા માટે કશું ચ સક્રિય કરવાની તો જરૂર જ ન રહી ?

બળવો જગાડનારા બળવાખોરો છે; શ્રીમંતાર્થનો કે સત્તાનો નશો જ તેમની પાસે સાચા સંતોની અવગણના કરાવે છે; એમની ધર્મસંબંધિત વાતો એમનાં લાવણ્યો પૂરતી જ હોય છે; જીવન સાથે એનો કશો ય મેળ નથી; રાજકારણી માણસોની જેમ આ લોકો પણ તકવાદી બન્યા છે; લોકોને ગમે તેવું બોલતા-બાંધતા રહેવાની રીતો તેમને સિદ્ધ થઈ ગઈ છે. આ બધી વાતોથી નવી પેઢીને સંપૂર્ણપણે વાકેફ કરવી જોઈએ; એ પછી તમે જોઈ શકશો કે નવી પેઢી કેના પક્ષે છે ?

એક બાજુ આવા સિદ્ધાન્તવિહોણા સ્વાર્થપ્રપંચોથી ખદબદી ઊઠેલા, અને રાજકારણી રંગે રંગાયેલા જમાનાવાદી લોકોનો શંભુમેજો છે, તો બીજી બાજુ ધર્મશાસન ખાતર પોતાનાં પ્રિયજનોનો પરિત્યાગ કરનારા; શાસ્ત્રાજ્ઞાઓને વધુમાં વધુ સારી રીતે જીવનમાં સોંસરી ઊતારી દેનારા; કશી પણ અપેક્ષા વિના એ ધર્મશાસનની સેવા બજાવવા માટે ધરતીના ખૂણેખૂણાને પગના તળીએ ખૂંદી નાંખનારા ત્યાગી, તપસ્વી, ધ્યાની, જ્ઞાની સંતો છે. એમને રૂઢિચુસ્ત કહીને વગોવી નાંખવાનું મહાપાપ નવી પેઢી તો કદાપિ નહિ કરે.

ભલા ! પરમાત્મા મહાવીરદેવે પ્રકાશેલા કઠોર સિદ્ધાન્તોને અમલમાં મૂકીને એને વફાદારીપૂર્વક વળગી રહેતી જે પરંપરા છે એને ચુસ્ત રીતે વળગી રહેવું એ જ રૂઢિચુસ્તતા છે ને ? ને એમાં ખોટું શું છે ? અગણિત

સાધકોએ સ્વપરના કલ્યાણ કાળે એકમતે અપનાવેલી પરંપરાને સ્વીકારીને એ જ માર્ગે પ્રયાણ કરનાર રૂઢિચુસ્ત તો સન્માનવા લાયક છે કે અપમાન કરવા લાયક ?

તો શું નવા જમાનાની ભ્રષ્ટતાઓને અપનાવીએ તેમાં માન અને સન્માન મળે ? ના.....તેવાં માનસન્માન પામવા કરતાં તો વિપલરેલો એક કટોરો જ માંગી લેવો સારો.

કોઈ ન અકળાશે. વેલછાલરી; શ્રીમંતાર્થ આદિની નશાપ્રેરિત ગુલબાંગોમાં !

સહુ સૂક્ષ્મના બળને ઉત્પન્ન કરો. યથાયોગ્ય સ્થૂલ-બળોનો પણ આશ્રય લો. અને શાસનસેવામાં નિમિત્તભાવ પામીને સ્વ-પર કલ્યાણકારક કુશલાનુબંધી પુણ્યના સ્વામી બનો.

વ્યવહારધર્મોની રક્ષા

મહાસતોની સંસ્કૃતિની રક્ષા માટે જેટલું સ્વચિત્ત શોધન અનિવાર્ય છે એટલું જ આવશ્યક સ્વ-વ્યવહાર શોધન છે.

એક માણસ વ્યવહારમાં ગમે તે રીતે રહે અને ચિત્ત શોધનની સાધના કરે તો તે સાધનામાં ધરાર નિષ્ફળ જાય અને જો એવો માણસ ચિત્ત શોધનની વાતો કરે

તો તે વાતો કોઈના પણ અંતરને કાયમ માટે સ્પર્શી શકે જ નહિ. કોઈ પણ આત્માની આંતરિક અશુદ્ધિઓ એને ગમે ત્યારે નડતી જ રહે છે. આહે તેટલો એ પુણ્યવાન હોય તો પણ એની આંતર અશુદ્ધિ ગમે ત્યાં; ગમે તે રીતે; ગમે તે પગે ફટકો તેમાં મારી જ દે છે. પર-કલ્યાણનો વેગ સહે ધીમે રહે પરંતુ ધક્કા અને પછડાટ ખાવાનું બે ન રહે તો ધીમે પણ એ વેગ નક્કર સિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત કરાવી આપે છે. આ માટે આંતરશોધન અત્યંત અનિવાર્ય ગની રહે છે. આમ સ્વપરની સ્થિર પ્રગતિ માટે આંતરશોધન અનિવાર્ય છે; અને એવા આંતરશોધન માટે બાહ્ય વ્યવહારશુદ્ધિ પણ અત્યંત આવશ્યક બની જાય છે. જેઓ બાહ્ય વ્યવહારશુદ્ધિની જરૂરીઆતનો સર્વથા અપલાપ કરે છે અને તેની સાક્ષી માટે સમયસાર ગ્રન્થ રજૂ કરે છે તે જ સમયસારની બારમી ગાથાની ટીકામાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે, 'હિ સાધક આત્મન ! બે તું જિતશાસનને જગદ્વ્યાપી બતાવવા ઇચ્છતો હોય તો આંતરશોધન અને વ્યવહારશોધન એકેયને થોડુંક પણ ગૌણ સમજીશ નહિ. બે આંતર-શોધનને ગૌણ કરીશ તો તત્ત્વનો લોપ થશે અને બે વ્યવહારશોધનને ગૌણ ગણીશ તો જગતમાંથી ધર્મ-શાસનનો નાશ થશે.'

આ વાત વ્યવહારશોધનને પણ કેવું ગૌરવનું સ્થાન આપે છે ?

જેણે ધર્મશાસનના સર્વ હિતકર બંધારણની રક્ષા કરવી છે તેણે આ વાત કંઠસ્થ કરી લેવી જોઈશે અને આંતરશોધનની સાથે સાથે વ્યવહારશોધનને પણ એટલું જ વજન આપવું પડશે.

ગમે તેમ વર્તનાર આત્મા તો ધર્મશાસનનો નાશક છે. એની વાતોથી; કે એનાં ભાવણોથી; એના દાન વગેરેથી કે એના લેખો કે નિબંધોથી ધર્મશાસન જગતમાં પ્રસાર પામી શકતું નથી. ધર્મ કાંઈ પ્રચારથી ફેલાતો નથી; ધર્મ તો ધાર્મિકાત્માની ધાર્મિકતા સાથે વ્યવહાર-શુદ્ધિ આચરણોના પ્રભાવથી સર્વત્ર છાઈ જાય છે.

આછી જ સત્તા અને સંપત્તિના પ્રચારકારક પોલાદી બંજને ધરાવતા કેડીબંધ ધર્માત્માઓ પરમાત્મા મહાવીર-દેવની ધર્મદેશનામાં હાજર હોવા છતાં એ ધર્મપ્રચારકો તરફ પરમાત્માએ જાણે નજર પણ ન તાંખી અને અદ્યપકાળ દેશના આપીને અન્યત્ર ચાલ્યા ગયા; કેમકે આ ધર્માત્માઓ પાસે વિરતિધર્મના આચારને પામવાનું પ્રભાવક બળ હતું. પછી પરમાત્માએ અગીઆર બ્રાહ્મણોને પોતાના મુખ્ય શિષ્યો બનાવ્યા; કેમકે એમનામાં વિરતિધર્મના પ્રભાવક બળની વખતી ધૂણી તે કૃપાલુએ જોઈ હતી; તેઓ વિપ્રકુલોત્પન્ન હોવાથી અકિંચન હતા; વિશિષ્ટ સત્તા સ્વામી પણ ન હતા. પરંતુ પરમાત્માના જ્ઞાનમાં એ પ્રચારક બળોનું મૂલ્ય જ ન હતું. ધર્મ એના પ્રભાવથી ઊંડાણ પામે, પ્રચારથી તો માત્ર લંબાઈ,

પહોળાઈ નો પ્રભાવ પ્રસરે છે; ધાર્મિકતાપૂર્વક બાહ્ય વ્યવહારશોધનના ધર્મથી જ ઊંડાઈ પ્રાપ્ત થાય છે.

આથી જ પરમાત્મા મહાવીરે તૃષાતુર બનેલા કેટલાક મુનિવરોને કુદરતી રીતે અચિત્ત બનીને પીવાલાયક બની ગયેલા તળાવના પાણી પી લેવાનો અશુદ્ધ વ્યવહાર ન બતાવતાં વ્યવહારશુદ્ધિ જાળવી રખાવીને અનશનનો માર્ગ ચીંધીને સદ્ગતિના પંથે મોકલ્યા.

ખુદ પરમાત્માએ મહાશ્રાવિકા રેવતીના ઘરની દુષિત વસ્તુ ન લીધી; અને નિર્દુષ્ટ વસ્તુ લઈને સ્વરોગ-શાંતિ પામ્યા.

વ્યવહારશુદ્ધિ માટે જ કેવળજ્ઞાની પરમાત્માએ કોઈ પણ ભદ્રક પરિણામી સ્ત્રીને પોતાના ચરણનો સ્પર્શ કરવા દે જ નહિ. રે ! આત્મકલ્યાણના કારણે, વ્યવહાર-શોધક શાસ્ત્રોના અધ્યાપનની ઉપેક્ષા દર્શાવતા ચતુર્દશ પૂર્વધર ભદ્રબાહુ સ્વામીજી પાસે સંઘે માફી મંગાવી અને સિદ્ધસેન દિવાકરસૂરિજી મહારાજને પ્રાકૃતજન-સુલભ અર્થજ્ઞાન થાય એ માટે માગધી ભાષાનાં સૂત્રોને સંસ્કૃત ભાષામાં ફેરવવાનો વિચાર કરવામાં અને એ દિશામાં અદ્યતન પ્રયત્ન કરવામાં ઉચ્ચતમ એવું પારાંચિત પ્રાયશ્ચિત સ્વીકારવું પડ્યું.

આજનાં બુદ્ધિજીવીઓ જોલગામ બન્યા છે, એમની ઉપર શ્રમણોનું વર્ચસ્વ નહિ રહેવાથી એમણે મર્યાદાઓનો લોપ કર્યો છે. આડેઘડ જોલવાનું અને બાફવાનું શરૂ થયું.

છે. જે ને તે વાતમાં સમયાનુસારી પરિવર્તનની વાતો કરીને કઠોર ધર્મપાલનની પોતાની કાયરતાને ઢાંકવાનો ખાલિશ પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે. એટલું જ નહિ પણ અનાદિકાળથી પશ્ચવતી પાપવાસનાઓને પોષવા છુટો દોર મેળવીને પણ ધર્મીજન તરીકેનો દેખાવ કરી શકાય તે માટે પણ કેટલાક લોકો પરિવર્તનની વાતો કરી રહ્યા છે—જેને જે કશુંયે તે પકડ્યું. કોડોમાં એકાદ કિસ્સો અપવાદરૂપે બને તોય તે કાવતો આવે તો પકડ્યો જ સમજે.

અને જો કશુંયે કાવતું ન આવે તો બુદ્ધિજીવીઓ નિર્લજ્જપણે કહી દે છે, ‘આ વાતો શાસ્ત્રોમાં પાછળથી ઘુસાડેલી છે.’

શાખાશ. જે શાહુકારે પૈસા ધીર્યા હોય તેની પાસે જઈ ને લેણદાર પોતાનું લેણું કેટલું છે તે બાણવા ચોપડો ખોલાવે અને ધાર્યા કરતાં વધુ રકમ એની પાસે લેણી નીકળે તો ઝટ કરતો કહી દે કે, ‘મારા નામે આ રકમ પાછળથી ઘુસાડી દીધી છે.’ તો શું થાય ?

આ આક્ષેપમાં લેણદાર વેપારીનું કેવું હડહડતું અપમાન સમાયું છે ? ધર્મશાસનો એટલે શું બોડી-બામણીનાં ખેતરો છે કે, અહીં ગમે તેમ બોલી શકાય ? એના પાકનું ગમે તે ભેલાણુ કરી શકે ? એને કેઈ રોકટોક કરી શકે જ નહિ ? ના....રે....ના હજી તો એ

ખેતરના રખોપાઓ જીવતા-જાગતા બેઠા છે. એટલું જ કે એમને ઝોકું આવી ગયું અને એમાં ઘણું નુકસાન થઈ ગયું, પણ એ ઝોકું જ હતું, ઝોણું ન હતું, એ મરી પરવાયા નથી.

જે તે વાતમાં બુદ્ધિભેદ ઉત્પન્ન કરીને ધર્મતત્ત્વોને સંશયગ્રસ્ત કરીને શ્રદ્ધાળુ વર્ગની શ્રદ્ધાને હચમચાવી નાંખવાની મેલી રમતો ખેલતા બુદ્ધિજીવીઓને હવે તો એ રખોપાઓએ હાકોટા પાડીને પડકારવા રહ્યા; અને ભગાડી મૂકવા રહ્યા.

ધર્મશાસ્ત્રોના રખોપાઓ કશોય હર રાખવાની જરૂર નથી; બુદ્ધિજીવીઓની વિશ્વધર્મ બનાવવાની વાતમાં જરાય અંજાવાની જરૂર નથી. કોઈ પણ ધર્મ, પ્રચારનાં સાધનોથી જ વિશ્વધર્મ બની શકતો નથી. હિન્દુસ્તાનની નદીઓના નકશાને નીચોવવાથી જો પાણી ટપકે અને જો તરસ્યાની તૃષ્ણા છીપે તો જ ધર્મ અંગેનાં ભાવણો અને લેખોથી ધર્મ એ વિશ્વધર્મ બને.

સુકી નદીની રેતના વીરડાના પાણીથી પણ જેમ તૃષ્ણા છીપે; એ માટે કાંઈ બ્રાહ્મણી કે શેત્રુંજી ઉમની જરૂર ન પડે; તેમ વર્તમાનકાલીન નાનકડા પણ શુદ્ધ શાસ્ત્રાજ્ઞાના સાધકની સાધનાથી સમસ્ત વિશ્વમાં ધર્મ-પ્રભાવનું વાયુમંડળ પ્રસરી જાય.

જેને આ વાતમાં સંદેહ હોય તેવા સંશયાત્માઓએ ધર્મશાસનનો ત્યાગ કરીને ઘરે બેસી જવું સારું છે;

પરંતુ દેશકાળની જૂઠી ગુલબાંગોથી ગભરાઈ ઊઠીને સાસ્ત્રાસ્રાઓમાં બાંધછોડ કરવાની વાતો કરવાનું હિચકારું પાપ તો કદી કરવું નહિ કેમકે એ પાપ તો સર્વ-નાશક છે.

જેના પક્ષે અનંતાનંત પંચ પરમેષ્ઠીઓનું બળ છે; જેના પક્ષે વિશુદ્ધિ, નિઃસ્પૃહતા, સત્યવ્રત, વિશ્વમૈત્રી, શુદ્ધ પ્રહાર્ય આદિ અઢળક ગુણોની આવિર્ભાવ પામેલી સેના ખડેપગે ઊભી છે એને વળી સ્વના સામર્થ્યમાં સંદેહ કેવો ? એને વળી ભય શાનો ? ડર શાનો ! રે ! આવા ડરપોકના કારણે જ ઘણો બધો ધર્મપ્રભાવ વ્યાપતો અટક્યો; અને બુદ્ધિભ્રમીઓના હાથે હત-પ્રહત થયો. હુજી પણ જો આ ડરપોક-વૃત્તિ ચાલી જાય અને ‘સ્વ’ પક્ષે પડેલાં અનેકવિધ બળોમાં ખીચોખીચ પડેલી ધર્મની વિશ્વવ્યાપકતા અને આત્માની કલ્યાણકારિતાની શક્તિનો વિશ્વાસ આવી જાય તો વિજય આજે જ છે; અત્યારે જ છે; પરાજયના કલંકને ભૂસી નાખતાં લગીરે વાર લાગે તેમ નથી.

ઠોણ લાવી દેશે આ વિશ્વાસ ! જમાનાવાદી ધર્મ-ત્રેમી બંધુઓમાં; અને સંસારત્યાગી સાધુઓમાં !

જેમનામાં આ વિશ્વાસ આવી જશે તેઓ જમાનાના નામે પરિવર્તનની માગણી કરવાના આપઘાતી માર્ગે જવાની પ્રતિજ્ઞા કરશે.

જ્યાં ને ત્યાં શાસ્ત્રવિહિત બાળતોને ‘જૂની’ કહીને વગોવાય છે. અને જમાનાવાદી અભિગમવાળું નવું મોડેલ

ગોઠવી દેવામાં આવે છે. આ ખૂબ જ ખતરનાક નીતિ છે. સેંકડો વર્ષોમાં આવેલાં કેડીબંધ આક્રમણોની સામે જે ટકી ગયું છે એનું પોતાનું સ્વયંભૂ બળ કેટલું વિરાટ હશે એનો જમાનાવાદી વામન તો તાગ પણ કાઢી શકે તેમ નથી. હવે એ બદ્ધકરણ ઇમારત તૂટતી નથી એટલે એની બાજુમાં નવી ઇમારત ગોઠવી દઈને, પેલી ઇમારતને આપમેળે ખંડીએ જનાવવાના તુસકાઓ જમાનાવાદીઓએ અપનાવ્યા છે. 'ઘણના ઘા મારીને મંદિરો તોડી નાંખવાના કાળમાં મંદિરો પ્રત્યેની ભક્તોની ભાવનાઓ આજ બનીને અંતરમાં પ્રજ્વળી ઊઠી હતી. એ ઐતિહાસિક સત્યમાંથી જ આ અનુભવ મેળવીને હવે ઘણના ઘા મારવાનું યુદ્ધ બંધ કરીને બુદ્ધિભરીઓએ જ્ઞાનતંતુનાં યુદ્ધો ખેલવાનું શરૂ કર્યું છે. જેમાં ભલભલા ધર્મીજનો પણ છક્કડ ખાઈ ગયા છે. તમારે જૂનું આરાધનું હોય તો તેમ જ કરો. અમારી જરાય ના નથી. 'પણ અમને અમારી રીતે ધર્મપ્રચાર કરવા દો.' આ છે જ્ઞાનતંતુના યુદ્ધનો એક અનોખો વ્યૂહ.

જો તેમની વાતમાં કોઈ એકાદ પણ માવજીભાઈ મનુ મારે તો તેમનું કામ પતી જાય; સમસ્ત સંઘની સંમતિ મળી ગયાની બહેરાતપૂર્વક એ 'નવું' ઝિલ્લું થાય, એ વખતે એના ઊંડા પાયા ખોદતાં ધરતીમાં જે આંચકા આવે એ આંચકા પહેલા જ ધડાકે જૂની ઇમારતને ધુબતી મૂકીને નબળી પાડીને જ જ પે. માટે જ નવાં મોડેલોને

માન્યતા ન આપતાં, પ્રાચીન તત્ત્વોને જ બંધારણપ્રેમી ધર્મી જનોએ મજબૂત બનાવવાની વાતો જોરજોરથી કરવી ઘટે. નવા મોડેલવાદીઓનો દરેક વાતે સખત વિરોધ કરવો ઘટે. આ વાતને જરાક વિસ્તારથી સમજવા ચત્ન કરીએ.

થોડા જ સમય પહેલાં તેરાપંથી મુનિશ્રી નગરા-જીએ અમેરિકન વિદ્યાર્થી જિમ મોરગીનને ફક્ત સાત દિવસ પાળવાની દીક્ષા આપી, આઠમા દિવસે એ સાધુવેષ છોડી શકાય.

આની પાછળ ઘણાં લોકો આવી ટૂંકી દીક્ષા લઈને સાધુજીવનનો સ્વાદ મેળવી શકે તેવો શુભાશય જણાવે છે. શું આ આશય સારો છે? શું આનાથી સાધુસંસ્થામાં જે સંખ્યાવૃદ્ધિ થશે તે સાધુસંસ્થાને બળવાન બનાવશે કે ખતમ કરશે? શું આવા દીક્ષિતો પ્રત્યે સંસારીજનોને અંતરમાં અહોભાવ જાગશે ખરો?

સાધુસંસ્થાના વિકાસના નામે જે ‘નવું’ ઊભું કરાય છે તે સાધુસંસ્થાને મૂળમાંથી ખતમ કરીને જ રહેશે.

આવી બાળતો સામે સખત વિરોધ કરવો જ જોઈએ; ભલે પછી તેમ કરતાં સાધુઓ નકારાત્મક નીતિના પ્રેમી કહીને વગોવાય; ભલે તેમની બધી વાતોને બંડનાત્મક કહેવાય.

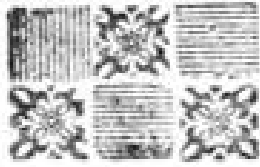
ધર્મશાસનના પ્રાણને મારી નાંખતાં આવાં નવાં મોડેલો સામે વિરોધ નહિ કરવામાં આવે અને પ્રાણપરિત્યાગ સુધીની શાસપદ્ધતિની દીક્ષા આપવાના રચનાત્મક માર્ગને વળગી રહેવામાં નહિ આવે તો તેથી ઠોઠ લાલ થનાર નથી, ટૂંકા ગાળાની દીક્ષા દ્વારા અપાત્રોની જે ધૂસણ ખોરી થશે તે આખી શ્રમણસંસ્થાને ખતમ કરશે જ કરશે. કરંડીઆની રૂઝ સારી કેરીને જ ભેયા ન કરો. બગડેલી એક કેરીની અવગણના કરશો, એને ફેંકી નહિ દો તો સારી ને પણ એ બગાડીને જ રહેશે.

આણું અનેક બાબતોમાં સમજવાતું છે. છંદ્રી પાળતા સંઘોના સ્થાને બસ-મોટરોના માર-દોડ કરતા સંઘો પણ વિરોધપાત્ર છે. કેમકે તે જમાનાવાદના સગવડીઆ નવા મોડેલ સ્વરૂપનો સંઘ છે.

બહુમતના ધોરણે નક્કી કરાતી ધાર્મિક બાબતોની નીતિ ખંડતપાત્ર છે.

આંચબિલના તપમાં ચા કે બીડીની છૂટથી ચાહે તેટલા આંચબિલ કરનારા વધી જાય પણ એ નવા મોડેલનું આંચબિલ જૂનાને તોડશે; અને અંતે જાતે તૂટી પડશે કેમકે એની પાછળ તીર્થંકર ભગવંતોની આજ્ઞાનું અતિ-શયિત બળ નથી. મુંબઈમાં યુવક સંઘ સંચાલિત પર્યૂષણ વ્યાખ્યાનમાળાનાં, ધર્મની મરકરી જેવાં નવાં મોડેલોએ ધર્મશાસનને કેટલો ધક્કો માર્યો છે તે ઠોણ નથી જાણતું ?

સર્વત્ર અવગણે; શાસ્ત્રનીતિની અવગણના કરીને
બિભાં કરાતાં નવાં મોડેલોને.

શાસ્ત્રાનુસારી પરિવર્તન મંજૂર

દરેક ક્ષેત્રમાં પરિવર્તનની માંગ શરૂ થઈ છે. જ્યાં
કશું જ ખોટું ન હોય. ત્યાંય પરિવર્તનની માગણી
કરવી....કેમકે આ માગણી નવા જૂઠા જમાનાની દેશન
ગણાય છે.

ધર્મની મર્યાદાનાં ક્ષેત્રોમાં પણ બધી વાતે પરિ-
વર્તન લાવવાનો મેનીઆ શરૂ થયો છે. જ્યાં સંન્યાસી-
વર્ગ કે શ્રમણવર્ગનું વર્ચસ્વ ઓછું છે. ત્યાં કેડીબંધ
પરિવર્તનો થઈ પણ ચૂક્યાં છે. જેને જે ક્ષાંત્યું તે તેણે
રજૂ કર્યું. બહુમતિએ પસાર થયું.

‘કાંઈક નવું કર્યું’ના ઉમંગમાં બધા વિખરાયા....
નિત્ય નવું પ્રભાત ઊગે છે અને નવા પરિવર્તનની વાત
સંભળાય છે. આ વિષયમાં શ્વેતામ્બર મૂર્તિપૂજક જૈન
સંઘમાં પણ જખ્ખર ઊઠાપોઠ શરૂ થયો છે પ્રાચીન
સિદ્ધાંતોને ચુસ્તપણે છવાડવા મથતા શ્રમણો અને શ્રમણો-
પાસક-બેયના સંઘો સાથે પરિવર્તનવાદીઓએ છેડો ફાડી
તાંખ્યો છે. કેન્દ્ર-સ વગેરે સંસ્થાઓ ઊભી કરીને શાસન
નામની સંસ્થાને ઘણો મોટો ધક્કો લગાડ્યો છે. બહુ-

મતિવાદે શાસ્ત્રમતિને ખતમ કરી છે. ચૂંટણી પદ્ધતિએ સારા માણસોને અદ્ધત બનાવ્યા છે. ખેર, જેને જે ગમ્યું તે ખરું.

પરંતુ જમાનાવાદીઓ એ વાત કરે છે કે ધર્મ-શાસ્ત્રોના સિદ્ધાંતોને જડપણે વળગી રહેવું ન જોઈ એ. દેશ-કાળ પ્રમાણે સિદ્ધાંતોને પલટાવવામાં ન આવે તો તે ધર્મ પોતાનું અસ્તિત્વ ગુમાવી બેસે. ‘આ વાત તો સર્વસંમત છે. શાસ્ત્રચુસ્ત સંતો પણ આ વાત માન્ય કરે છે. પરંતુ જ્યારે આગળ વધીને એ લોકો એવો આક્ષેપ કરે છે કે, ‘જૂનવાણીઓ (શાસ્ત્રચુસ્તો જ ને?) પરિવર્તનમાં માનતા જ નથી.’ ત્યારે હૈયું આવેશની લાગણી પકડી લે છે. ભલા ! આવાં નરદમ જૂઠા શા માટે હાંકે છે? લોકોને અવળે રસ્તે ચડાવી દેવાની આ તરફીઓ સારા માણસો માટે હરગીજ સારી નથી.

અરે ! જૈન શાસ્ત્રોમાં દેશકાળને અનુસરીને સિદ્ધાન્તમાં પરિવર્તન કરવાની જેટલી વાતો છે, એટલી વાતો તો પરિવર્તનવાદીના માણસમાં પણ નથી.

આ શાસ્ત્રોમાં તો મોક્ષપંથ તરફ પ્રયાણ કરતી પ્રત્યેક વ્યક્તિની જીવન-મોટરની કાળજી કરવા માટે તસુ તસુ જમીનનું ‘ડાયવર્ઝન’ કાઢવામાં આવ્યું છે. જ્યાં એમ લાગ્યું કે ધોરી રસ્તે આ મોટર ચાલી શકે તેમ નથી કે તરત એને ‘ડાયવર્ઝન’ પકડી લેવાનું અને પુનઃ એ ધોરી રસ્તે આવી જવાનું સ્પષ્ટ જણાવ્યું છે.

દા. ત., કાચા પાણીના વર્ષાખિંદુને મુનિ અડી શકે નહિ એ સિદ્ધાંત છે. એટલે ભિક્ષાર્યે ગયેલા મુનિએ વરસાદના છાંટાની શરૂઆત થાય કે તરત કોઈ ઘર વગેરેનો આશ્રય લઈ ને ત્યાં બિમા જ રહેવું. હવે આ સિદ્ધાંત દેશ-કાલાનુસાર કેવો ફરે છે તે જુઓ.

પણ ધારો કે એ જ ઘરમાં દોઈ સાધ્વીજી આવીને બિભાં છે તો તે ઘરમાં નહિ જવું અને ચાલુ વરસાદે ખીજા કોઈ ઘરનો આશ્રય લેવો.

ધારો કે વરસાદ સૂર્ય આથમતાં સુધી ધોધમાર વરસી રહ્યો છે તો હવે શું રાત્રિ પણ તે જ ઘરમાં પસાર કરવી ?

શાસ્ત્રકાર ભગવંતો બ્રહ્મચર્યાદિની રક્ષાને નજરમાં રાખીને જણાવે છે કે ના...રાત્રિ તો ઉપાશ્રયની બહાર રહેવાય જ નહીં. સૂર્યાસ્ત થતાં તો ગમે તે સ્થિતિમાં ચાલુ-વરસાદે પણ ઉપાશ્રયે આવી જ જવું.

આમ લાખો કોડો સિદ્ધાંતો છે, તો લાખો કોડો પરિવર્તનને શાસ્ત્રકારોએ માન્યતા પણ આપી જ છે.

એટલે એવો આક્ષેપ તો નહિ કરી શકાય કે જૈન શાસ્ત્રકારો પરિવર્તનને બિલકુલ માનતા જ નથી.

હા....જૈન દર્શનિકો શાસ્ત્રાનુસારી પરિવર્તનને માન્ય રાખે છે. છતાં આજના જૂઠા સમયાનુસારી પરિવર્તનને તો માન્ય રાખતા જ નથી. ગમે તે માણસ ગમે તેવાં મનપસંદ પરિવર્તનો માગે તે તો કોઈ પણ સંસ્થાના

સંચાલકો માન્ય કરતા નથી. સંસ્થાઓમાં પણ પોતાના બંધારણ અનુસાર જ છૂટછાટો આપી શકાય છે.

તો પછી સમગ્ર વિશ્વનું હિત સાધતી જિનશાસન નામની સંસ્થાના બંધારણમાં મનસ્વીપણે કે બહુમતના હાવાએ સમયાનુસારી ફેરફારો કરવાનો કોઈને પણ અધિકાર કેમ આપી શકાય ? રે ! જન સામાન્યની સર્વ-સંમતિથી પણ આ ફેરફાર થઈ શકતો નથી. મહત્વની બાબતમાં એકાદ આચાર્ય પણ આ ફેરફાર કરી શકતા નથી. હજી કદાચ ભારતના પ્રજાસત્તાક રાજ્યના બંધારણમાં ફેરફારને અવકાશ રહેશે કેમકે તે ‘મેન-મેઈડ’ હોવાથી ક્ષતિમુક્ત ન હોય તે સુસંભવિત છે. પરંતુ ‘ગોડ-મેઈડ’ બંધારણમાં મનસ્વીપણે કોઈ ફેરફાર થઈ ન શકે. હા....તે તે કાળના ગીતાર્થ-સંવિગ્ન સઘળા આચાર્ય-ભગવંતોની એકમતિએ કેટલીક બાબતમાં ફેરફારને બેશક અવકાશ છે, અને એવા તો દેશ કાલાનુસારી ઘણાંય ફેરફારો થયા પણ છે. પરંતુ આજના ‘સમયની માંગ પ્રમાણે’ની વાતો કરનાર લોકો સાથે તો તે જ હાથ મિલાવી શકે, જેને ધર્મશાસનનો સંપૂર્ણ નાશ ઈષ્ટ છે.

આજના ‘સમય’ની વાતો તદન જૂડી છે.

તિનેમાના પડદા ઉપર ધસી આવતો સિંહ કે ધસી આવતી દ્રૌપદી બતાડવામાં આવે તો અસાવધ માણસ પોતાની ઉપર ધસી આવતા સિંહ કે દ્રૌપદીને જોઈને ચીસ પાડી બેઠે એ સુસંભવિત છે, પરંતુ સાવધ માણસને

આવું નહિ જ થાય, કેમકે તે દરથો કચકડાની પટ્ટીથી ઉત્પન્ન કરેલાં જાંત દરથો છે, એવી જેને સ્પષ્ટ જાણકારી છે. આવું જ આજના જમાનાના ‘સમય’ની જાખતમાં છે. આ નરદમ જૂઠ છે. તદ્દન ઉપજાવી કાઢેલી વાત છે. પોતાના સ્વાર્થોને સાધવાનો આ સફળ કીમીઓ છે. આ કીમીઆથી તો રાષ્ટ્રની પ્રજા અને મહાસંતોની સંસ્કૃતિનો ઘણો બધો કચરઘાણ વળી ગયો.

પાકિસ્તાનના સરમુખત્યાર પ્રમુખ ભૂતો પોતે જે કંઈ વાત કરે છે એ પોતાની સરકારના નામે કરે છે. બ્યારે તેમણે રાષ્ટ્રસમૂહનો ત્યાગ કર્યો તે સંબંધમાં જણાવ્યું કે, “મારી સરકારની ઇચ્છાથી મેં રાષ્ટ્રસમૂહના ત્યાગની જાહેરાત કરી છે.”

આ જાખતમાં ખૂબ સ્પષ્ટ રીતે આખી દુનિયા જાણે છે કે સરમુખત્યારોના રાજમાં સર્વેસર્વા હોય છે. એ કહે તે જ થતું હોય છે; પ્રમુખ ભૂતોની જ રાષ્ટ્રસમૂહના ત્યાગની ઇચ્છા છે, પરંતુ એની ઇચ્છા સામે બળવો પણ કોંઈ એ શક્યતાથી પોતાની ઇચ્છાને પાર ઉતારવા ‘સરકાર’ નામનું જૂઠ ઊભું કરીને તેના નામે પોતાના સ્વાર્થો સાધી લેવાનાં બધાં તૂત ચલાવાતા હોય છે.

“જમાનો” શબ્દ પણ આવું જ અર્થવિહીન જુઠાણું છે. ભારતીય સંસ્કૃતિના નાશકોની ટોળકી કહે કે, ‘અમે તમને આદેશ કરીએ છીએ કે હવે નિરોધ, નસખાંધી છૂટાછેડા વગેરેનો તમે છૂટથી ઉપયોગ કરો’ તો કદાચ

ખમીરવંતી બળવાન ભારતીય પ્રજા તેમની સામે બળવો પુકારે માટે જ.

તેને બદલે હવે એમ કહેવાય છે કે સમયની માંગ છે કે ‘તમે નિરોધાદિનો છૂટથી ઉપયોગ કરો; સમય પ્રમાણે નહિ ચાલો તો બરબાદ થઈ જશો. એટલે તરત ભારતીય પ્રજા મૂર્ખ અને અને અવળે રસ્તે દોરવાઈ જાય.

જો આપણને આર્યાવર્તના મહાસંતોએ ઘડી કાઢેલા મોક્ષપ્રધાન ચાર પુરુષાર્થની સંસ્કૃતિની રક્ષાથી જ પ્રજા-રક્ષા અને રાષ્ટ્રરક્ષા થઈ શકે એ વાતમાં પૂર્ણ વિશ્વાસ હોય તો જમાનાના જૂઠ્ઠાના આશ્રય લેવાનું સંપૂર્ણપણે બંધ કરી દેવું પડશે.

હજારો વર્ષોથી આ પ્રજા આક્રમણખોરોનો માર ખાતી આવી છે, છતાં એ મરી નથી; બદકે એણે આક્રમકોના દાંત ખાટા કરીને લગાડી મૂક્યા છે, પણ એની પાછળ એનું ગરમા-ગરમ ખમીર કારણ હતું. અને એવા ગરમા-ગરમ ખમીરને આપણી સંસ્કૃતિનું જીવનમાં અણિશુદ્ધ પાલન જ સતત ઉત્પન્ન કર્યા કરતું હતું.

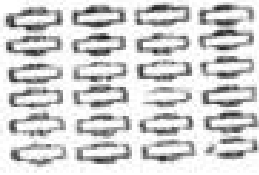
ઠંડેલ માછલી ગમે તેટલી મોટી હોય; એના એક જ પડખાના સળવળાટે મોટી દૈત્ત સ્ટીમરને ય એ ડુબાડી દઈને તળીયા લેગી કરતી હોય પણ એ બધું ય સામર્થ્ય પાણીને આભારી છે. જો એ મહાકાય માછલી પાણીથી છૂટી પડી જાય તો ? ખેલ ખતમ....સઘળું સામર્થ્ય મરી પરવારે.

આપણી સંસ્કૃતિ પાણીના સ્થાને છે. અને આપણે ંહેલ માછલીના સ્થાને છીએ.

ખૂબ શાન્તિથી આ વાત ઉપર વિચાર કરવાની જરૂર ઊભી થઈ છે. જ્યારે સહુ અતુકૂળ પવનમાં તણાવા લાગ્યા હોય ત્યારે થોભી જઈને ચિંતન કરતા કોઈ મદદને ગોતવા નીકળવું એ જ અત્યંત કપરું કાર્ય છે.

૧૮૫૭ના બળવા વખતે પરાજિત થયેલા બળવા-ખોરોના આગેવાન નાનાસાહેબ પેશ્વા અત્યારે યાદ આવે છે. જેમણે હિંદુસ્તાનના સંપૂર્ણ કર્તાહિતા બની બેઠેલા અંગ્રેજોને લખેલા પત્રમાં ભારે નીડરતાથી ખુદ્દે ખુદ્દું જણાવ્યું હતું કે ‘હિન્દુસ્તાનને તમે લોકો દબાવી બેઠા છો, અને છતાં અમને બળવાખોર ઠરાવો છો. પણ એમ ઠરાવવાનો તમને અધિકાર શું છે ? હિન્દુસ્તાનનું રાજ કરવાનો હક્ક તમને આપ્યો છે જ કોણે ? શું આ અમારી જ માતૃભૂમિમાં તમે પરદેશી ફીરંગીઓ માલિક ગણાઓ અને અમે આ માતૃભૂમિનાં જ સંતાનો, શું ચોર અને લૂંટારું ગણાશું ?’

હોઠા ! જગો !

સહુના અંતરમાં અટંકી વિશ્વાસ ઉત્પન્ન થઈ જાય કે આર્યાવર્તના મહાસંતોદીધી સંસ્કૃતિના બંધારણીય માળખાના જીવનમાં જ આપણું જીવન છે, એના મરણમાં આપણું મોત છે, તો ભારતીય સંસ્કૃતિ વિશ્વભરમાં ફેલાઈ જાય; ભારતીય પ્રજા વિશ્વની સર્વોત્તમ પ્રજા તરીકે ગણના પામે, અને રાષ્ટ્રની ધરતી ધર્મસ્થાનોથી મંડિત થાય; રાષ્ટ્રના હૈયે પ્રેમ, મૈત્રી, કડુણા, ઈશ્વરભક્તિ અને આત્મ-શુદ્ધિનાં અણુમોલ તત્ત્વો ચિરસ્થાયી બની જાય.

૧૯૪૭ની સાલમાં મહોર-છાપ મરાયેલા ભારતના પ્રજાસત્તાકે રાષ્ટ્રના સત્તાવાર બંધારણથી ભારતની પ્રજા અને સંસ્કૃતિનું કલ્યાણ થઈ જવાના જ્ઞાનમાં કદી કોઈ રહેશે નહિ. આ બંધારણ નથી; પરંતુ અંગ્રેજો દ્વારા ભારતીય પ્રજાજનના ગળે નંખાયેલો ફાંસલો છે, આ ધીમું ઝેર છે.

આ બંધારણમાં ભારતની સમસ્ત પ્રજાનો સાથ પણ ન હતો. પરદેશી બંધારણોનાં પુસ્તકોનો ઢગલો ખડો કરી દઈને બંધારણસભાના પ્રમુખ ડો. આંબેડકરને મૂંઝવી નંખાયા હતા. એથી જ એ વખતના વાઈસરોય

લોડ' માઉન્ટ જેટનની સલાહથી હો. આંખેડકરે ઘણું ખરો પરદેશી પદ્ધતિનો સ્વીકાર કર્યો હતો. અમેરિકાનું પ્રમુખતત્વ અને પ્રિટનનું સંસદતત્વ એ લેખનો આ બંધારણમાં ખીચડો કરાયો છે. એટલું જ નહિ પરંતુ ૧૯૩૫માં અંગ્રેજોએ સફાઈપૂર્વક દીર્ઘદષ્ટિથી હિન્દુધારાની જ સુધારેલી આવૃત્તિ જેવું આ બંધારણ બનાવી દેવામાં આવ્યું હતું. આવા બંધારણથી ભારતીય પ્રજા કે સંસ્કૃતિની રક્ષા શક્ય જ નથી. હા...કદાચ રાષ્ટ્ર (ધરતી) ઉધોગો, ખેતરો વગેરેથી છલકાઈ બિડશે પણ સંસ્કૃતિ અને પ્રજાનો તો પૂર્ણ નાશ જ થયો હશે. પછી એ ધરતીની આખાદી તો પરદેશી પ્રજાના હિતમાં જ થવાની ને? કેમકે તેઓ જ પોતાની વધતી જતી વસ્તીની સમસ્યાને ઉકેલવા માટે ભારતની [એ વખતે અઘતન અમેરિકા જેવા બનેલા ભારતની] ધરતી ઉપર બિતરી પડશે.

અને વળી સારા માણસોને અધૂત રહેતાં બનાવતી અને ખતમ કરતી; તથા લઘુમતિમાં રહેતા લુચ્ચાઓના એક ટોળાનાં જ હિતોને સાધતી લોકશાહી; અને બહુ-મતવાદ, સમાનતા, સ્ત્રી-સ્વાતંત્ર્ય અને વર્ણાદિ વ્યવસ્થાનાશના સિદ્ધાંતોને પોતાની બગલમાં રાખતા બંધારણ પાસે ભારતીય પ્રજા અને સંસ્કૃતિના યોગક્ષેમની આશા કદી રાખી શકાય નહિ. ભલે પછી કદાચ સંસ્કૃતિની વાંતો કરતો જનસંઘ પણ કાલે સત્તાફેઠ થાય.

જેનાથી સમસ્ત પ્રજાનો અવાજ સાંભળી શકાતો નથી, અને કદાચ સંભળાય તો તેને ન્યાય આપી શકાતો નથી. જેના દ્વારા ૩૦ ટકા લોકોની માન્યતા મેળવીને સત્તાફેર થતો લઘુમતિનો પક્ષ પોતાને બહુમતિમાં જણાવીને ૭૦ ટકાની બહુમતિ ઉપર પોતાનું રાજ્ય ઠોકી બેસાડે છે; જેના કારણે સારા માણસો રસ લઈ શકે તેમ ન હોવાથી લુચ્ચાઓનું જ રાજ્ય બને છે, જેના દ્વારા સર્વ ધર્મોને હાટલ પટ્ટી મળવા સાથે ઈસાઈ ધર્મને વધુમાં વધુ લાભ ખાટી જવાતું મળે છે; જેના દ્વારા નારીનાં અમૂલ્ય ગૌરવોનો કચરઘાણ વળી જાય છે; જેના કારણે ભારતીય બીજમાં વર્ણસંકરતા અને નિર્માલ્યતા પાકે છે. એવા બંધારણની વફાદારી સાથે જનસંઘ તો શું પણ ખુદ બ્રહ્માજી નીચે ઊતરે તો ય નિષ્ફળ જાય.

ઓ ! સંસ્કૃતિપ્રેમીઓ ! ઊઠો...જાગો...હવે પ્રમાદની મદિરાના નશામાં ભાન ન ભૂલો. એવા પૂર્ણ આત્મ-વિશ્વાસ સાથે બહાર આવો કે આપણા મહાસંતોની બંધારણીય વ્યવસ્થાને અમલમાં મૂકવાથી જ ભારતીય સંસ્કૃતિ, પ્રજા અને રાષ્ટ્રનું કલ્યાણ છે.

એ વાતનો સતત પાઠ કરો કે આ દેશની ધરતી કાજે મહારાણા પ્રતાપે કે છત્રપતિ શિવાજીએ પાણિપતનાં મેદાનો ખડાં કર્યાં નથી. મહાભારતો પણ ધરતીની

ભૂખમાંથી જન્મ્યાં નથી. એ બધાં ય સંસ્કૃતિ અને ધર્મની રક્ષા કાળેનાં યુદ્ધો હતાં, આજે વગર પાણિપતે કે વગર કુરુક્ષેત્રે સંસ્કૃતિ અને ધર્મની હત્યાનું ખૂનખાર યુદ્ધ ખેલાઈ રહ્યું છે. વાણીમાં, વ્યવહારમાં, વેષમાં વર્તનમાં, વાનગીમાં સર્વત્ર આ યુદ્ધ પ્રસરી ચૂક્યું છે. તો આલો.... ઘર ઘરમાં ખેલાતા એ યુદ્ધને બાળીએ....એની ઉપર વિજય મેળવીએ. આ એવું યુદ્ધ છે, જેમાં ભારતીય પ્રજા સંપૂર્ણ વિનાશના માર્ગે છે, અથવા સંપૂર્ણ ઉદ્ધયકાળના ત્રિભેટે ભિલી છે. હવે શું પામવું? એ પ્રજાજનોએ તક્ષી કરવાનું છે.

હજી બંધારણે બક્ષેલી ધર્મસ્વાતન્ત્ર્યની કલમ જીવતી છે. ભલે આજે ઇસાઈ લોકોના લાભ માટે એ જીવતી હોય; પરંતુ એનો વધુમાં-વધુ લાભ ઉઠાવી લેવાનું અત્યંત તાકીદનું આવશ્યક કાર્ય છે.

ના....કોઈ કાયર બનો મા ?

જે સંસ્કૃતિની રક્ષા કાળે સેંકડો સીતાઓ, હજારો પદ્મિનીઓનાં બલિદાનો અપાયાં છે; જે સંસ્કૃતિની ગૌરવ-ગાથાઓમાં સેંકડો જગદૂથાહો, ભામાશાહો, વસ્તુપાળો અને ખારવેલોની અમર ગાથાઓ કંડારાઈ ગઈ છે. જેને સંતોએ જીવાડી છે; નાનાથી મોટી કરી છે....એની રક્ષા

કરવા. જોગી તાકાત પણ એકવીસમી સદીના માતવોમાં
નહિ હોય શું ?

ઓ સૂતેલા સિંહ ! તારી શક્તિમાં કેઈ શંકા જ
નથી. પણ....જાગ...ઊઠ...ઊભો થા...એક જ રાડ ફેંક...
બસ...બધું જ કામ પૂર્ણ થઈ જશે મહાસંતોના સર્વ
હિતકર બંધારણોનો જય હો...વિજય હો...

www.yugpradhan.com

ઘર ઘરમાં આખો સેટ આજે જ વસાવી લો

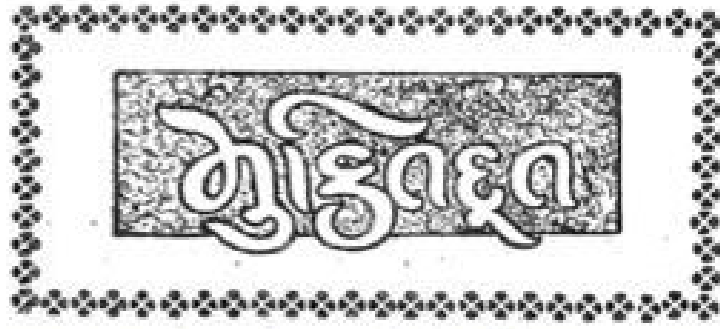
મુનિશ્રી ચન્દ્રશેખરવિજયજીનાં પ્રકાશનો

બાળકો, મિશરો, બહેનો, માટેનાં
સહુને પ્રિય સાહિત્ય

આજ સુધી આ પુસ્તકોએ સેંકડો યુવાનોનાં અને બહેનોનાં
જીવન-પરિવર્તન કર્યાં છે. આપના ઘરમાં આ સેટ પકડ્યો હશે તો
ક્યારેક કોઈકનું પણ જીવન પ્રકાશ...પ્રકાશ...ની જૂમો પાડતું
અંધકારમાંથી સદા માટે છૂટકારો પામી જશે.

નાનકડું મૂલ્ય અને જીવન-
પરિવર્તનનો અમૂલ્ય લાભ

ધર્મ, સંસ્કૃતિ અને રાજકારણના વિષયોને
નીડરપણે ચર્ચાતું માસિક

www.yugpradhan.com

વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૫-૦૦

ત્રિ-વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૧૫-૦૦

આજીવન સભ્ય રૂ. ૧૦૦-૦૦

ચિંતક : મુનિશ્રી ચન્દ્રશેખરવિજયજી

સંપાદક : હ સ મુ ખ સી. શા હ

'મુક્તિદૂત'નું વર્ષ જુલાઈથી શરૂ થાય છે.

મુનિશ્રી ચન્દ્રશેખરવિજયજીનાં પ્રાપ્ય પ્રકાશનો
પ્રાપ્તિસ્થાન : કમલ પ્રકાશન ટ્રસ્ટ, ૫૦૮૨/૩, બીજે માળે,
સ્તનપોળના નાકે, ગાંધીરોડ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૧.*

૧. શરણાગતિ	૨-૦૦
૨. ઊંડા અંધારેથી	૨-૦૦
૩. અધ્યાત્મસાર	૧૨-૦૦
૪. ગુરુમાતા	૨-૦૦
૫. જ્ઞાનજીભાઈ મત પ્રતિકાર	૩-૦૦
૬. ત્રિજીવનપ્રકાશ મહાવીરદેવ (અનન્તનાં પત્રો)...	૪-૦૦
૭. વિજ્ઞાન અને ધર્મ	૧૦-૦૦
૮. જાગૃતા રે'જો	૬-૦૦
૯. જાંબુવાલા ગ્રંથમાળા(વીસ પુસ્તિકાનો) સેટનું મૂલ્ય	૨૦-૦૦
૧૦. જાંબુવાલા ગ્રંથમાળા સેટ ૧૬૭૧ (હિન્દીમાં)	૨-૫૦
૧૧. જીવનઘડતર વાંચનમાળા (વીસ પુસ્તિકાનો) સેટના	૧૫-૦૦
૧૨. આંધી આવી રહી છે	૧૦-૦૦
૧૩. અભિચાર્ય	૩-૦૦
૧૪. રામાયણના ત્રેરક પ્રસંગો	૫-૦૦
૧૫. ચાર પુરુષાર્થ	૩-૦૦
૧૬. ત્રિલોકગુરુ મહાવીરદેવ (હિન્દી)	૧-૦૦
૧૭. ત્રિલોકગુરુ મહાવીરદેવ (અંગ્રેજી)	૧-૦૦
૧૮. આપણે ફેર વિચારીએ	૫-૦૦
૧૯. વીરસૈનિક (હિન્દી)	૧-૫૦
૨૦. અપૂર્વ સ્વાધ્યાય	૧૦-૦૦
૨૧. વિરાગ વેલડી	૬-૦૦
૨૨. મુક્તિદૂત માસિક ફાઇલ વર્ષ ૩,૪,૫,૬,૭ દરેકનું મૂલ્ય	૫-૦૦
૨૩. મહાભારિ	૨-૦૦

મુનિશ્રી ચન્દ્રશેખરવિજયજીની કોમળ અને કઠોર કલમે કંડારાતું માસિક

“ મુક્તિ દૂત ”

સંપાદક ; હસમુખ સી. શાહ

લવાજમ : વાર્ષિક રૂા. ૫-૦૦ ત્રિવાર્ષિક રૂા. ૧૫-૦૦

આજીવન સભ્ય રૂા. ૧૦૦-૦૦

ચાલો; સંકલ્પ કરીએ

રોકેટ યુગના ભોગસમૃદ્ધ માનવીના જીવનમાં કેવા કેવા ફેલાયા છે પાપ ! મોટર કંપનીઓ તો દર વર્ષે નવા મોડેલની મોટરો જગતમાં મૂકે છે. પણ પાપો તો રોજ નવા મોડેલના બહાર પડતાં જાય છે ! અફસોસ.

સર્વથા પાપમુક્ત મુનિજીવન જીવાય તો કેવું સુંદર ! પણ છેવટે નકામા પાપોથી તો ફારગતિ લેવી જ થયે.

પાપો ત્રણ જાતના છે. જરૂરીઆતના પાપ, સગવડના પાપ અને શોખના પાપ.

સિનેમા, હોટલ, ભપકાદાર કપડાં, સેન્ટ, અત્તરો, પફ-પાવડરો, કલબો, જીમખાનાઓ વગેરે શોખના પાપો છે. કમ સે કમ; આજે એટલો સંકલ્પ કરો કે શોખના ગણાતા આવા તમામ પાપોને હું દેશવટો દબને જ જાંપીશ.

ભૂલશો નહિ;

સાદગી તમારું જ જીવન છે.

સગવડ તો મોટો રોગ છે.

અને શોખમાં તો જીવનનું મોત છે.